

Informacja o postanowieniach ogólnych warunków ubezpieczenia Prac Budowlano – Montażowych zatwierdzonych Uchwałą Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” nr RN/31/2006 z dnia 12 września 2006 r. zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (DZ. U. 2015 r., poz. 1844)

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub wartość wykupu ubezpieczenia	OWU: § 1 ust. 5, § 2 § 3 ust. 1, § 4, § 5, § 8, § 9, § 10, § 14, § 16, § 18, § 21, Załącznik nr 1 – Klauzule indywidualne Aneks nr 1: § 2, § 3, § 4, § 5, § 6 Aneks nr 4: § 2 ust. 3 Aneks nr 6: § 1 ust. 1 pkt 3, 5
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	OWU: § 7, § 12, § 15, § 6, § 11, § 19 ust. 1, 4, 5, 6, § 16 ust. 6, § 9 ust. 1 pkt. 2, Załącznik nr 1 – Klauzule indywidualne Aneks nr 1: § 5, § 10, § 11 ust. 3 Aneks nr 6: § 1 ust. 1 pkt: 2, 3

Niniejsze postanowienia zostały zatwierdzone Uchwałą Zarządu Nr U/30/2017 z dnia 25 stycznia 2017 r. i mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 01 marca 2017 r.

SPIS TREŚCI

Postanowienia początkowe	2
Definicje	2
ROZDZIAŁ I – SZKODY MATERIALNE	
Przedmiot ubezpieczenia	3
Miejsce ubezpieczenia	3
Zakres ubezpieczenia	3
Suma ubezpieczenia	3
Wyłączenia szczególne	4
Ustalenie wysokości szkody	4
Ustalenie wysokości odszkodowania	5
ROZDZIAŁ II – ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA	
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	5
Suma gwarancyjna	5
Wyłączenia szczególne	5
Postanowienia szczególne do Rozdziału II	6
Wysokość odszkodowania	6
POSTANOWIENIA GENERALNE DLA ROZDZIAŁÓW I i II	
Wyłączenia ogólne	7
Zawarcie umowy ubezpieczenia	7
Składka ubezpieczeniowa	8
Czas trwania umowy ubezpieczenia	8
Obowiązki Ubezpieczającego	9
Tryb dochodzenia roszczeń	10
Wypłata odszkodowania	10
Zabezpieczenie prawa do regresu	10
Postanowienia dodatkowe	11
Właściwość sądu	11
Postanowienia końcowe	11

§ 1

1. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia prac budowlano-montażowych, zwane dalej OWU mają zastosowanie do umów ubezpieczenia prac budowlano-montażowych zawieranych między Towarzystwem Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ”, zwanym dalej TUW „TUZ”, a osobami fizycznymi, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nie posiadającymi osobowości prawnej, zwanymi dalej Ubezpieczającymi.
  2. Ubezpieczonymi na podstawie niniejszych OWU mogą być podmioty związane z realizacją prac budowlano-montażowych, w szczególności takie jak: inwestor, generalny wykonawca, pozostali wykonawcy i podwykonawcy. Ubezpieczeni pozostają wymienieni w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
  3. Umowę ubezpieczenia można także zawrzeć na rzecz osoby trzeciej, wymienionej w umowie ubezpieczenia. Wówczas postanowienia niniejszych OWU stosuje się odpowiednio do osoby trzeciej na rzecz, której zawarto umowę ubezpieczenia. TUW „TUZ” może podnieść zarówno przeciwko osobie trzeciej, jak i Ubezpieczającemu zarzut, który ma wpływ na odpowiedzialność ubezpieczeniową TUW „TUZ”.
  4. Za porozumieniem stron do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w niniejszych OWU, jednakże wszelkie postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w niniejszych OWU oraz wszelkie zmiany zawartej już umowy ubezpieczenia muszą być sporządzone na piśmie w formie załącznika lub aneksu do polisy pod rygorem ich nieważności.
  5. Umowa ubezpieczenia zawierana na podstawie niniejszych OWU obejmuje ochroną ubezpieczeniową wyłącznie zdarzenia zaistniałe w okresie ubezpieczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
  6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszych OWU do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie właściwe przepisy prawa polskiego, a w szczególności Kodeksu Cywilnego i Ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
- 5) **limit odpowiedzialności** – górna granica odpowiedzialności TUW „TUZ”;
  - 6) **maszyny budowlane** – urządzenie lub zespół urządzeń stanowiących całość pod względem technicznym i funkcjonalnym: wyposażone w silnik, obsługiwane przez co najmniej jednego operatora, którego konstrukcja i przeznaczenie umożliwia prowadzenie prac budowlano-montażowych zgodnie z przyjętą do ich realizacji technologią;
  - 7) **mienie** – przedmioty materialne;
  - 8) **okres konserwacji lub gwarancji** – przedział czasu, w którym wykonawca prac budowlano-montażowych wypełnia swoje zobowiązania z tytułu gwarancji, rękopis lub umów o konserwację, rozpoczynający się z chwilą ostatecznego odbioru prac budowlano-montażowych poprzez podpisanie końcowego protokołu zdawczo-odbiorczego lub z chwilą rozpoczęcia eksploatacji, którakolwiek z tych czynności nastąpi wcześniej; jeżeli odbiór lub włączenie do eksploatacji dotyczy jedynie części lub etapu prac budowlano-montażowych, instalacji lub jej części albo jednej lub większej ilości maszyn, okres konserwacji lub gwarancji rozpoczyna się jak w zdaniu poprzedzającym dla tej części lub etapu, instalacji lub jej części albo maszyny, dla której nastąpiło odebranie lub włączenie do eksploatacji;
  - 9) **okres realizacji prac budowlano-montażowych** – przedział czasu zaczynający się w momencie rozpoczęcia realizacji prac budowlano-montażowych wynikających z kontraktu lub zakończenia wyładunku mienia objętego ochroną ubezpieczeniową na terenie budowy, a kończący się z chwilą ostatecznego odbioru prac budowlano-montażowych poprzez podpisanie końcowego protokołu zdawczo-odbiorczego lub z chwilą rozpoczęcia eksploatacji, którakolwiek z tych czynności nastąpi wcześniej; jeżeli odbiór lub włączenie do eksploatacji dotyczy jedynie części lub etapu prac budowlano-montażowych, instalacji lub jej części albo jednej lub większej ilości maszyn, okres realizacji prac budowlano-montażowych kończy się jak w zdaniu poprzedzającym dla tej części lub etapu, instalacji lub jej części albo maszyny, dla której nastąpiło odebranie lub włączenie do eksploatacji;
  - 10) **osoba trzecia** – osoba niebędąca stroną umowy ubezpieczenia, ani też osobą, na której rzecz zawarto umowę ubezpieczenia;
  - 11) **rabunek** – dokonany lub usiłowany zabór mienia przez sprawcę, który w tym celu: użył przemocy fizycznej lub groźby jej natychmiastowego użycia wobec Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność, doprowadził do stanu nieprzytomności lub bezbronności lub działał w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność; niniejsze postanowienia mają również zastosowanie do przypadków, w których sprawca postępuje w opisany powyżej sposób bezpośrednio po dokonaniu kradzieży w celu utrzymania w posiadaniu zabranej rzeczy; działania sprawcy skierowane wobec osób będących pracownikami firm ochrony mienia lub indywidualnie prowadzących działalność w zakresie ochrony mienia, z którymi Ubezpieczający zawarł umowę cywilnoprawną będą traktowane na równi z działaniami wobec Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność;
  - 12) **rozruch próbny** – ogół czynności wykonywanych bezpośrednio po zakończeniu budowy lub montażu maszyny, urządzenia lub instalacji, prowadzący do i kończący się jej pełnym uruchomieniem, obejmujący rozruch mechaniczny i technologiczny;
  - 13) **sprzęt, narzędzia i wyposażenie budowy** – sprzęt, narzędzia i wyposażenie wykorzystywane przy realizacji prac budowlano-montażowych, inne niż maszyny budowlane i niestanowiące elementu prac objętych kontraktem (w tym m.in. rusztowania, ogrodzenie, zabezpieczenia ppoż. oraz antywłamaniowe terenu budowy);
  - 14) **teren budowy** – lokalizacja obejmująca teren:

Definicje**§ 2**

1. Ilekroć w niniejszych OWU, wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia, a także polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia oraz w innych pismach i oświadczeniach składanych w związku z zawarciem lub wykonywaniem tej umowy, używa się wymienionych poniżej terminów, należy przez nie rozumieć:
  - 1) **akcja ratownicza** – działania mające na celu ratowanie przedmiotu ubezpieczenia, w związku z wystąpieniem zdarzeń objętych umową ubezpieczenia, w szczególności działania Straży Pożarnej i Policji;
  - 2) **franszyza redukcyjna** – ustalona w umowie ubezpieczenia wartość kwotowa lub procentowa, o jaką będzie pomniejszana wysokość każdego odszkodowania zgodnie z postanowieniami niniejszych OWU;
  - 3) **kontrakt** – umowa, zgodnie z którą realizowane są prace budowlano-montażowe obejmowane ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszych OWU;
  - 4) **kradzież z włamaniem** – dokonany lub usiłowany zabór mienia z terenu budowy, na który sprawca dostał się po uprzednim usunięciu siłą lub przy użyciu narzędzi istniejących zabezpieczeń lub na terenie którego ukrył się przed jego zamknięciem, pod warunkiem, że opuszczenie terenu budowy wymagało od niego usunięcia siłą lub przy użyciu narzędzi istniejących zabezpieczeń;

- a) przekazany przez inwestora, w którego obrębie prowadzone są prace budowlano-montażowe,
- b) zajmowany przez zaplecze budowy;
- 15) **terroryzm (akt terroru)** – nielegalne działanie lub akcja organizowana z pobudek ideologicznych, religijnych, politycznych lub społecznych, indywidualna lub grupowa, prowadzona przez osoby działające samodzielnie lub na rzecz bądź z ramienia jakiegokolwiek organizacji lub rządu, skierowana przeciwko osobom, obiektom lub społeczeństwu, mająca na celu wywarcie wpływu na rząd, wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego przy użyciu przemocy bądź groźby użycia przemocy;
- 16) **testy** – ogół czynności wykonywanych po rozruchu próbnym (uruchomieniu) maszyny, urządzenia lub instalacji i polegający na doprowadzeniu jej do normalnej pracy oraz sprawdzeniu projektowych możliwości technicznych i procesowych (weryfikacja gwarancji); w odniesieniu do obiektów inżynierskich (takich jak np. mosty, wiadukty, estakady, kładki) przez testy rozumie się ogół czynności zmierzających do ustalenia prawidłowej nośności obiektu, przeprowadzanych zgodnie ze sztuką budowlaną;
- 17) **wartość rzeczywiście mienia** – wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia mienia do stanu jak w dniu poprzedzającym wydarzenie się szkody, tzn. przy uwzględnieniu faktycznego stopnia zużycia;
- 18) **zamawiający** – osoba zlecająca realizację prac budowlano-montażowych;
- 19) **zaplecze budowy** – wszelkiego rodzaju pomieszczenia i obiekty magazynowe, socjalne, warsztatowe i inne, wykorzystywane jako obiekty pomocnicze przy realizacji prac budowlano-montażowych, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie terenu, w którego obrębie prowadzone są te prace; zaplecza budowy nie stanowią obiekty należące do inwestora, istniejące na terenie budowy lub w jego bezpośrednim otoczeniu w dniu rozpoczęcia realizacji kontraktu;
- 20) **zdarzenie losowe** – niezależne od woli Ubezpieczającego zdarzenie przyszłe i niepewne charakterze nagłym, powodujące szkodę w ubezpieczonym mieniu.

ROZDZIAŁ I – SZKODY MATERIALNE

Przedmiot ubezpieczenia

§ 3

- Na podstawie niniejszych OWU ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte prace budowlano-montażowe (trwałe i tymczasowe) objęte kontraktem, wraz z wszelkimi materiałami, w tym dostarczonymi przez inwestora lub zamawiającego, które mają zostać wbudowane lub zamontowane, sprzęt, narzędzia, wyposażenie i zaplecze budowy, maszyny budowlane.
- Przedmiot ubezpieczenia pozostaje wyszczególniony w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
- Inne kategorie mienia określone i zdefiniowane w Załączniku nr 1 „Klauzule indywidualne” do niniejszych OWU pozostają objęte ochroną ubezpieczeniową, zawsze pod warunkiem wyszczególnienia tego faktu w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Miejsce ubezpieczenia

§ 4

Przedmiot ubezpieczenia, o którym mowa w § 3 ust. 1, pozostaje objęty ochroną ubezpieczeniową na terenie budowy wskazanym w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia

§ 5

- Ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia, w miejscu ubezpieczenia i w trakcie okresu ubezpieczenia wskazanym w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, polegające na jego utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu w wyniku jakichkolwiek zdarzeń losowych, z zastrzeżeniem wyłączeń zawartych w niniejszych OWU.
- TUW „TUZ” odpowiada dodatkowo, w granicach sumy ubezpieczenia, za szkody w przedmiocie ubezpieczenia:
  - będące wynikiem jego skażenia lub zanieczyszczenia, powstałe w następstwie wystąpienia co najmniej jednego zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia;
  - powstałe wskutek akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami losowymi objętymi umową ubezpieczenia.
- W razie zajścia zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia, TUW „TUZ” zwraca również Ubezpieczającemu, w granicach sumy ubezpieczenia:
  - koszty poniesione w celu zabezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia bezpośrednio zagrożonego szkodą;
  - koszty wynikłe z zastosowania przez Ubezpieczającego wszelkich dostępnych środków w celu zmniejszenia szkody w przedmiocie ubezpieczenia, jeżeli środki te były właściwe, chociażby okazały się nieskuteczne, z zastrzeżeniem, że w przypadku opisanym w § 9 ust. 2 koszty te zostaną zmniejszone w takim stosunku jak odszkodowanie, tj. proporcjonalnie do stopnia zaniżenia sumy ubezpieczenia, bez względu na to, czy poniesione zostały na polecenie TUW „TUZ”.
- Jeżeli koszty określone w ust. 3 dotyczą zarówno przedmiotu ubezpieczenia, jak i mienia nie ubezpieczonego, koszty te pokrywane są proporcjonalnie do ich wartości.
- Zakres ubezpieczenia może zostać rozszerzony, na wniosek Ubezpieczającego, zgodnie z treścią klauzul zawartych w Załączniku nr 1 do niniejszych OWU, zawsze pod warunkiem wyszczególnienia tego faktu w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia

§ 6

- Suma ubezpieczenia, odrębna dla poszczególnych kategorii przedmiotów ubezpieczenia, ustalana jest przez Ubezpieczającego. Suma ubezpieczenia wskazana w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności TUW „TUZ” w odniesieniu do kategorii przedmiotu ubezpieczenia, dla której została ustalona, z zastrzeżeniem, że dla maszyn budowlanych suma ubezpieczenia ustalana jest odrębnie dla każdej pozycji wykazu, o którym mowa w § 16 ust. 2 pkt 4.
- Suma ubezpieczenia odpowiada:
  - w odniesieniu do prac budowlano-montażowych – pełnej wartości kontraktu na dzień zakończenia jego realizacji wraz z kosztami wszystkich materiałów dostarczonych przez zamawiającego lub inwestora, które mają zostać wbudowane lub zamontowane;
  - w odniesieniu do sprzętu, narzędzi, wyposażenia i zaplecza budowy – szacowanej, maksymalnej wysokości szkody, jaka może powstać wskutek zajścia zdarzenia losowego; suma ubezpieczenia ustalana jest jako limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe;

- 3) w odniesieniu do maszyn budowlanych – wartości odtworzeniowej nowych maszyn budowlanych, co oznacza koszt wymiany ubezpieczonych maszyn na nowe tego samego rodzaju i typu oraz o tych samych lub możliwie najbardziej zbliżonych parametrach, powiększonej o koszty zwykłego transportu i montażu.
3. Jeżeli w okresie realizacji prac budowlano-montażowych nastąpi zmiana zakresu rzeczowego realizowanych prac lub wartości kontraktu, Ubezpieczający zobowiązany jest do niezwłocznego zawiadomienia TUV „TUZ” o tym fakcie oraz podania zaktualizowanego zakresu prac i wartości kontraktu w celu ich dostosowania do wymogów określonych w ust. 2 pkt 1. Podwyższenie lub obniżenie sumy ubezpieczenia będzie skuteczne dopiero po pisemnym potwierdzeniu tego faktu przez TUV „TUZ”. W przypadku istotnych zmian kosztów robocizny, kosztów pracy sprzętu i maszyn budowlanych lub cen materiałów w okresie realizacji prac budowlano-montażowych, które nie będą znajdowały odzwierciedlenia w zmianie wartości kontraktu, Ubezpieczający może zawiadomić o tym fakcie TUV „TUZ” oraz dostosować sumę ubezpieczenia do pełnej wartości prac budowlano-montażowych objętych kontraktem na dzień zakończenia inwestycji, włącznie z kosztem wszystkich materiałów (w tym dostarczonych przez zamawiającego lub inwestora), które mają zostać wbudowane lub zamontowane, kosztem zwykłego transportu, cłem i pozostałymi opłatami oraz kosztem robocizny, a także pracy sprzętu, narzędzi, wyposażenia budowy i maszyn budowlanych. Podwyższenie lub obniżenie sumy ubezpieczenia będzie skuteczne dopiero po pisemnym potwierdzeniu tego faktu przez TUV „TUZ”.

Wyłączenia szczegółowe

§ 7

1. TUV „TUZ” nie odpowiada za:
- 1) szkody o charakterze następczym między innymi takie jak: utrata zysku, kary umowne, sądowe lub administracyjne, grzywny, straty spowodowane opóźnieniem, niewypełnieniem zobowiązań lub utratą kontraktu, utrata wartości rynkowej oraz jakiegokolwiek inne kary o charakterze pieniężnym lub odszkodowania o charakterze karnym, nieosiągnięcie zakładanych parametrów lub wydajności;
  - 2) szkody spowodowane błędami projektowymi;
  - 3) szkody spowodowane wadą materiałową (w tym wadą odlewniczą) lub wadliwym wykonaniem (z wyłączeniem szkód spowodowanych błędami popełnionymi w trakcie prowadzenia prac budowlano-montażowych), przy czym w odniesieniu do szkód spowodowanych wadą materiałową lub wadliwym wykonaniem jakiegokolwiek materiału budowlanego (przez który rozumie się wszelkiego rodzaju materiały stosowane do wykonania konstrukcji i wykończenia budynków lub budowli) wyłączenie niniejsze zostaje ograniczone do kosztów wymiany, naprawy lub poprawienia takiego wadliwego materiału, natomiast nie są wyłączone szkody w przedmiocie ubezpieczenia, nieposiadającym wyżej wymienionych wad, będące wynikiem zdarzenia losowego spowodowanego takim wadliwym materiałem budowlanym, koszt wymiany, naprawy lub poprawienia mienia błędnie zaprojektowanego, posiadającego wadę materiałową lub wadliwie wykonanego;
  - 4) szkody powstałe w związku z prowadzeniem testów;
  - 5) normalne zużycie, korozję, utlenienie, powstawanie osadów, zniszczenie lub pogorszenie jakości spowodowane nieużytkowaniem lub oddziaływaniem normalnych warunków atmosferycznych;
  - 6) szkody o charakterze wyłącznie estetycznym (m.in. takie jak zadrapania, pomalowanie powierzchni) nie ograniczające w żaden sposób funkcjonalności;
  - 7) szkody w sprzęcie, narzędziach i wyposażeniu budowy oraz maszynach

budowlanych spowodowane awarią mechaniczną (rozumianą jako szkoda powstała wskutek błędnego zadziałania lub niezadziałania jakiegokolwiek części mechanicznej, jeżeli takie błędne zadziałanie lub niezadziałanie spowodowane zostało błędem w sterowaniu maszyną lub urządzeniem, niezależnie od faktu, czy taki błąd spowodowany został bezpośrednio lub pośrednio przez człowieka czy też jakiegokolwiek wewnętrzne lub zewnętrzne automatyczne urządzenie sterujące albo jakimkolwiek czynnikiem wewnętrznym rozumianym jako zdarzenie zaistniałe wewnątrz mechanizmu maszyny lub urządzenia, niezależnie od jego przyczyny pierwotnej) lub awarią elektryczną (rozumianą jako szkoda powstała wskutek niedotrzymania nominalnych parametrów prądu elektrycznego przewidzianych dla danej maszyny, urządzenia lub instalacji), zamarznięciem czynnika chłodzącego lub innego płynu, wadliwym smarowaniem, brakiem smaru lub czynnika chłodzącego, z zastrzeżeniem, że jeżeli wskutek awarii powstaną szkody o charakterze zewnętrznym, to takie szkody pozostają objęte ochroną ubezpieczeniową, również w odniesieniu do sprzętu, narzędzi i wyposażenia budowy oraz maszyn budowlanych;

- 8) szkody w maszynach budowlanych w trakcie ich montażu lub demontażu, a także powstałe wówczas gdy są one obsługiwane przez operatorów nieposiadających stosownych i aktualnych uprawnień do wykonywania pracy na takich maszynach lub gdy operator znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków, środków psychotropowych lub innych substancji odurzających;
- 9) szkody w pojazdach dopuszczonych do ruchu lub podlegających obowiązkowi rejestracji;
- 10) szkody w sprzęcie pływającym lub statkach powietrznych;
- 11) szkody w aktach, rysunkach, planach, projektach, rachunkach, asygnatach i innej dokumentacji kontraktu, wartościach pieniężnych, znaczkach, papierach wartościowych, a także we wszelkich opakowaniach, takich jak pudła, skrzynie itp.;
- 12) szkody powstałe wskutek kradzieży mienia; wyłączenie niniejsze nie obejmuje szkód powstałych w wyniku kradzieży z włamaniem i rabunku, które pozostają objęte ochroną ubezpieczeniową;
- 13) szkody ujawnione podczas inwentaryzacji, przeglądów i przygotowania kontraktu do odbioru;
- 14) szkody, za które odpowiedzialność regulowana jest prawem górniczym i geologicznym.

Ustalenie wysokości szkody

§ 8

1. Wysokość szkody ustala się:
  - 1) w przypadku szkody częściowej, kiedy mienie nadaje się do naprawy lub remontu – jako niezbędny koszt naprawy lub remontu konieczny do odtworzenia uszkodzonego mienia, z uwzględnieniem:
    - a) dla budynków i budowli w trakcie realizacji – dotychczasowych wymiarów, technologii, konstrukcji i standardu wykończenia przy zastosowaniu takich samych lub najbardziej zbliżonych materiałów,
    - b) dla maszyn, instalacji i urządzeń w trakcie realizacji oraz sprzętu, narzędzi, wyposażenia, zaplecza budowy i maszyn budowlanych – dotychczasowego rodzaju i typu oraz tych samych lub możliwie najbardziej zbliżonych parametrów, powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu;
  - 2) w przypadku szkody całkowitej – jako wartość rzeczywistą mienia.
2. Jeżeli przedmiotem montażu są maszyny, instalacje lub urządzenia wcześniej eksploatowane, wysokość szkody ustala się zawsze jako wartość rzeczywistą mienia.

3. Wszystkie szkody, które mogą być przedmiotem naprawy lub remontu, powinny zostać naprawione, z zastrzeżeniem, że jeżeli koszt naprawy lub remontu osiągnie lub przekroczy wartość rzeczywistą mienia, wysokość szkody zostanie ustalona zgodnie z postanowieniami ust. 1 pkt 2.
  4. W razie zaniechania odtworzenia, naprawy lub remontu mienia dotkniętego szkodą, jej wysokość ustala się według wartości rzeczywistej tego mienia. W razie braku możliwości odtworzenia, naprawienia lub wyremontowania zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego mienia ze względu na fakt niedostępności na rynku urządzenia o identycznych lub możliwie zbliżonych parametrach technicznych, wysokość szkody ustala się jak w zdaniu poprzedzającym.
  5. Dla potrzeb niniejszych OWU wartość rzeczywista maszyn budowlanych obliczana jest według poniższej skali, w zależności od liczby lat, które upłynęły od daty produkcji danej maszyny:
    - 1) do 2 lat włącznie – bez naliczania zużycia;
    - 2) powyżej 2 lat do 9 lat włącznie – zużycie w wysokości 10% za każdy kolejny rok;
    - 3) powyżej 9 lat – zużycie w wysokości 80%.
  6. Koszty napraw prowizorycznych zostaną poniesione przez TUV „TUZ”, jeśli takie naprawy stanowią część napraw ostatecznych i nie zwiększą całkowitej wysokości szkody ustalonej zgodnie z powyższymi postanowieniami.
  7. Koszty jakichkolwiek zmian, uzupełnień, innowacji lub/i ulepszeń nie podlegają odszkodowaniu na podstawie niniejszych OWU.
  8. Przy ustalaniu rozmiaru szkody nie uwzględnia się jakichkolwiek kosztów związanych z wprowadzeniem lub koniecznością realizacji postanowień stosownego prawa lub rozporządzenia organów administracji państwowej lub samorządowej dotyczącego konstrukcji budynków i budowli, prac naprawczych lub remontowych, które Ubezpieczający jest zobowiązany ponieść dodatkowo w porównaniu do pierwotnych kosztów realizacji prac budowlano-montażowych, w związku ze zmianami jakichkolwiek przepisów prawa.
- z zastrzeżeniem, że dla maszyn budowlanych weryfikacja będzie przeprowadzona w odniesieniu do poszczególnych pozycji wykazu.
3. W razie zadeklarowania przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia powyżej faktycznej wartości przedmiotu ubezpieczenia, TUV „TUZ” odpowiada tylko do wysokości faktycznej wartości przedmiotu.
  4. Od wyliczonego odszkodowania ustalonego zgodnie z postanowieniami ust. 1-3 potrąca się franszyzy redukcyjne w wysokości wskazanej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
  5. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia, w tym samym czasie, jest ubezpieczony od tego samego ryzyka w dwóch lub więcej zakładach ubezpieczeń na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, TUV „TUZ” odpowiada do wysokości szkody w takim stosunku, w jakim przyjęta przez TUV „TUZ” suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.

ROZDZIAŁ II - ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 10

1. TUV „TUZ” obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczającego, gdy w związku z prowadzeniem, określonych w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia prac budowlano-montażowych, objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach Rozdziału I niniejszych OWU lub posiadanych i wykorzystywanych w trakcie tych prac mieniem, Ubezpieczający jest zobowiązany, w myśl obowiązujących przepisów prawnych, do naprawienia szkody poniesionej przez osobę trzecią w wyniku śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (szkoda osobowa) lub w wyniku utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia (szkoda rzeczowa), pod warunkiem że zdarzenie bezpośrednio powodujące szkodę miało miejsce na terenie budowy lub w jego bezpośrednim otoczeniu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje roszczenia składane w oparciu o prawo polskie.

Ustalenie wysokości odszkodowania

§ 9

1. Wysokość odszkodowania ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody z uwzględnieniem następujących zasad:
  - 1) do ustalonej wysokości szkody dolicza się, w granicach sumy ubezpieczenia, poniesione przez Ubezpieczającego uzasadnione i udokumentowane koszty, o których mowa w § 5 ust. 3;
  - 2) od ustalonej wysokości szkody odejmuje się wartość tej części mienia dotkniętego szkodą, które z uwagi na rodzaj lub rozmiar uszkodzeń nadaje się jeszcze do dalszego użytku, sprzedaży lub przeróbki.
2. W razie zadeklarowania przez Ubezpieczającego sumy ubezpieczenia poniżej faktycznej wartości przedmiotu ubezpieczenia ustalonej zgodnie z § 6 ust. 2, naliczone odszkodowanie zostanie zmniejszone w takiej proporcji, w jakiej zadeklarowana suma ubezpieczenia pozostaje do faktycznej całkowitej, wartości przedmiotu ubezpieczenia. Zasada niniejsza nie będzie miała zastosowania dla ubezpieczenia sprzętu, narzędzi, wyposażenia i zaplecza budowy oraz kategorii mienia lub kosztów, dla których ustalono limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia. Poprawność zadeklarowanych sum ubezpieczenia będzie weryfikowana dla poszczególnych kategorii przedmiotów ubezpieczenia oddzielnie,

Suma gwarancyjna

§ 11

1. Suma gwarancyjna wskazana w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności TUV „TUZ” dla jednego i wszystkich zdarzeń powodujących odpowiedzialność Ubezpieczającego, powstałych w okresie realizacji prac budowlano-montażowych.
2. Sumę gwarancyjną określa się we wniosku oddzielnie na szkody osobowe i na szkody rzeczowe; alternatywnie ustala się jeden limit łączny.
3. Dla potrzeb określenia górnej granicy odpowiedzialności TUV „TUZ”, wszystkie szkody będące wynikiem tego samego zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę, uważa się za powstałe w wyniku jednego zdarzenia.

Wyłączenia szczegółowe

§ 12

1. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczającego:
  - 1) za szkody powstałe wskutek zdarzeń, które miały miejsce po upływie ostatniego dnia okresu realizacji prac budowlano-montażowych, za

- roszczenia o wykonanie umów (w tym o wykonanie zastępcze) lub o zwrot kosztów poniesionych na poczet wykonania umów;
- 2) za szkody powstałe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania lub usługi;
  - 3) za szkody powstałe po wykonaniu prac budowlano-montażowych lub włączeniu ich do eksploatacji, wynikające z ich wadliwego wykonania;
  - 4) za szkody, za które Ubezpieczający jest odpowiedzialny w wyniku umownego przejścia odpowiedzialności cywilnej osoby trzeciej albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej ponad odpowiedzialność wynikającą z obowiązujących przepisów prawa;
  - 5) za szkody powstałe w jakimkolwiek mieniu, które jest ubezpieczone lub mogłoby zostać ubezpieczone w ramach Rozdziału I niniejszych OWU;
  - 6) za szkody spowodowane wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu;
  - 7) za szkody wyrządzone pracownikom Ubezpieczającego (przez których rozumie się także osoby fizyczne zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych) lub podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych zgodnie z kontraktem, które to podmioty w całości lub w części pozostają ubezpieczone w ramach Rozdziału I niniejszych OWU;
  - 8) za szkody w mieniu będącym własnością lub w pieczy, na przechowaniu lub pod kontrolą Ubezpieczającego lub podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych zgodnie z kontraktem, które to podmioty w całości lub w części pozostają ubezpieczone w ramach Rozdziału I niniejszych OWU; wyłączenie niniejsze odnosi się również do mienia pracowników wymienionych wyżej podmiotów oraz osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych;
  - 9) za szkody spowodowane przez pojazdy podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, sprzęt pływający lub statki powietrzne;
  - 10) za zobowiązania powstałe w wyniku zgody Ubezpieczającego na zapłacenie jakiegokolwiek sumy jako odszkodowania lub w charakterze innego świadczenia, chyba że takie zobowiązanie powstałoby niezależnie od wyrażenia takiej zgody;
  - 11) za szkody powstałe w wyniku naruszenia praw autorskich, licencji, patentów, znaków towarowych i nazw fabrycznych;
  - 12) za szkody niebędące wynikiem szkód rzeczowych lub osobowych (czyste straty finansowe);
  - 13) za szkody powodujące roszczenia odszkodowawcze pomiędzy Ubezpieczonymi, w związku z wprowadzeniem do obrotu produktu wadliwego lub niebezpiecznego, w tym za szkody w substancji samego produktu oraz pokrywane na podstawie gwarancji lub rękojmi, a także w związku z dostarczeniem produktu innego niż uzgodniono;
  - 14) za szkody spowodowane wycofaniem lub koniecznością wycofania produktu z rynku, usunięciem, naprawą, wymianą, zastąpieniem produktem wolnym od wad, obniżeniem wartości lub kosztami takiego obniżenia wartości produktów, prac lub usług dostarczonych, zainstalowanych, zmontowanych, zbudowanych, wzniesionych, wykonanych lub odtworzonych przez Ubezpieczającego;
  - 15) za szkody powstałe w wyniku uszkodzenia, utraty, zniszczenia wartości pieniężnych, papierów wartościowych, biżuterii, kamieni szlachetnych, dokumentów, planów, zbiorów archiwalnych, filatelistycznych, numizmatycznych, dzieł sztuki lub innych przedmiotów o charakterze zabytkowym, artystycznym lub unikatowym;
  - 16) za szkody wyrządzone osobom bliskim Ubezpieczającego lub osobom, za które ponosi on odpowiedzialność;
  - 17) za szkody powstałe w wyniku oszczerstw i pomówień oraz powstałe w wyniku naruszenia dóbr osobistych osoby trzeciej, innych niż życie

i zdrowie;

- 18) za szkody powstałe w wyniku oddziaływania azbestu, dioksyn, formaldehydów.

Postanowienia szczegółowe do Rozdziału II

§ 13

1. Ubezpieczający nie może uznać lub zaspokoić w całości lub części roszczeń poszkodowanego bez pisemnej zgody TUW „TUZ”. Uznanie lub zaspokojenie przez Ubezpieczającego jakiegokolwiek roszczenia lub zawarcie ugody z poszkodowanym bez uprzedniej pisemnej zgody TUW „TUZ”, zwalnia TUW „TUZ” z odpowiedzialności ubezpieczeniowej.
2. Ubezpieczający udzieli wszelkich informacji, wyjaśnień i pomocy oraz dostarczy wszelkie dowody potrzebne do ustalenia okoliczności i rozmiaru wyrządzonej szkody, jakich TUW „TUZ” może zażądać w związku z prowadzonym postępowaniem likwidacyjnym.
3. Ubezpieczający jest obowiązany przesłać TUW „TUZ” orzeczenie sądu w sprawie cywilnej lub karnej związanej ze zdarzeniem, z którego wynika jego odpowiedzialność, w takim czasie, aby umożliwić TUW „TUZ” zajęcie stanowiska odnośnie wniesienia środka odwoławczego.
4. TUW „TUZ” może wypłacić odszkodowanie w wysokości sumy gwarancyjnej dla jednego zdarzenia lub jakiegokolwiek mniejszej sumy, która zaspokoi roszczenia wynikające ze zdarzenia, zwalniając się z dalszej odpowiedzialności za takie zdarzenie, w tym w szczególności z konieczności ponoszenia dalszych kosztów obrony Ubezpieczającego.
5. Jeżeli przeciwko Ubezpieczającemu zostało wszczęte postępowanie karne, karno-administracyjne lub podobne albo jeżeli poszkodowany wystąpił z roszczeniem o odszkodowanie na drogę sądową, Ubezpieczający jest zobowiązany niezwłocznie zawiadomić o takim fakcie TUW „TUZ”. Na żądanie TUW „TUZ” Ubezpieczający jest zobowiązany udzielić pełnomocnictwa procesowego wskazanemu przez TUW „TUZ” pełnomocnikowi.

Wysokość odszkodowania

§ 14

1. TUW „TUZ” jest zobowiązane do wypłaty odszkodowania w granicach odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczającego do wysokości sumy gwarancyjnej określonej zgodnie z postanowieniami § 11, z zastrzeżeniem, że jeżeli wcześniej wypłacone odszkodowanie, zgodnie z postanowieniami § 21 ust. 2 spowodowało zmniejszenie sumy gwarancyjnej, górną granicę odpowiedzialności TUW „TUZ” stanowi taka zmniejszona suma gwarancyjna.
2. TUW „TUZ”, w granicach sumy gwarancyjnej, jest także zobowiązane do:
  - 1) zwrotu kosztów poniesionych przez Ubezpieczającego w razie zajścia zdarzenia powodującego jego odpowiedzialność w celu zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów;
  - 2) poniesienia niezbędnych kosztów wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych przez TUW „TUZ” albo za jego zgodą, w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, z którego wynika odpowiedzialność Ubezpieczającego i rozmiaru wyrządzonej szkody;
  - 3) poniesienia niezbędnych kosztów obrony sądowej przed roszczeniami, w tym w szczególności kosztów pomocy prawnej udzielonej przez zatrudnionego w porozumieniu z TUW „TUZ” adwokata, radcy prawnego lub kancelarii prawnej, w sporze prowadzonym na polecenie TUW „TUZ” lub za jego zgodą.
3. Jeżeli w wyniku zdarzenia powodującego odpowiedzialność

- Ubezpieczającego, objętą ochroną ubezpieczeniową, zostanie przeciwko niemu wszczęte postępowanie karne, TUW „TUZ” pokryje koszty obrony, jeżeli zażądało powołania obrony lub wyraziło zgodę na pokrycie tych kosztów. Koszty, o których mowa w zdaniu poprzedzającym są ponoszone przez TUW „TUZ” w granicach sumy gwarancyjnej.
4. Od wyliczonego odszkodowania potrąca się franszyzę redukcyjną w wysokości wskazanej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
  5. TUW „TUZ” wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądowego.
  6. Jeżeli tytułem odszkodowania przysługuje poszkodowanej osobie trzeciej zarówno świadczenie jednorazowe, jak i renty, TUW „TUZ” zaspokaja je do wysokości sumy gwarancyjnej, w następującej kolejności:
    - 1) świadczenie jednorazowe;
    - 2) renta czasowa;
    - 3) renta dożywotnia.
  7. Jeżeli Ubezpieczający nie godzi się na propozycję TUW „TUZ” dotyczącą świadczenia i przez to uniemożliwia zaspokojenie roszczenia, TUW „TUZ” nie odpowiada za powstałe z tego powodu odsetki i wszelkie dodatkowe koszty, jeżeli uprzednio powiadomiło o tym Ubezpieczającego.
- c) wszelkich działań przedsięwziętych w związku z kontrolowaniem, zapobieganiem lub zwalczaniem skutków zdarzeń wymienionych w podpunktach a i b, a także wszelkich działań pozostających w jakiegokolwiek relacji do zdarzeń wymienionych w podpunktach a i b;
  - 3) rozruchów, strajków, lokautów, niepokojów społecznych;
  - 4) konfiskaty, zawłaszczenia, nacjonalizacji, rewizycji, zniszczenia, które nastąpiło na mocy aktu prawnego, niezależnie od jego formy, wydanego przez władze państwowe lub samorządowe;
  - 5) skażenia lub zanieczyszczenia środowiska lub ubezpieczonego mienia odpadami przemysłowymi, a także emitowanymi do otoczenia zanieczyszczeniami;
  - 6) umyślnego działania lub zaniechania albo rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub osób, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność;
  - 7) uszkodzenia, zmiany lub zniszczenia, a także ograniczenia zakresu funkcjonalności, dostępności lub działania jakiegokolwiek systemu komputerowego, sprzętu komputerowego (hardware), oprogramowania (software), programów, danych, nośników danych lub mediów służących do przechowywania danych informatycznych, mikroprocesorów, układów scalonych lub podobnych urządzeń lub komponentów stanowiących część sprzętu komputerowego, jeśli zdarzenia opisane powyżej nastąpiły jako rezultat umyślnego (tj. z zamiarem wyrządzenia szkody) lub też przypadkowego przesłania lub przekazania (elektronicznie lub w inny sposób) programu zawierającego jakiegokolwiek instrukcje lub kody logiczne działające w niszczący sposób, w szczególności obejmujące wirusy, „robaki” komputerowe lub też programy określane mianem „koni trojańskich”, „bomb logicznych” lub analogicznie działające; jeżeli tego rodzaju programy mogą być zidentyfikowane jako przyczyna zaistniałej szkody, ich zadziałanie będzie traktowane jako zdarzenie wyłączone z zakresu ubezpieczenia.

POSTANOWIENIA GENERALNE DLA ROZDZIAŁÓW I i II

Wyłączenia ogólne

§ 15

1. TUW „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za szkodę powstałą bezpośrednio lub pośrednio wskutek:
  - 1) działania promieniowania jonizującego lub skażenia radioaktywnego pochodzącego z jakiegokolwiek źródła, a w szczególności z paliwa jądrowego lub z jakichkolwiek odpadów promieniotwórczych powstałych w wyniku reakcji rozpadu albo syntezy jądrowej;
  - 2) następujących zdarzeń (niezależnie od faktu, czy do powstania szkody przyczyniły się w jakimkolwiek stopniu inne zdarzenia oddziaływujące jednocześnie lub w dowolnej kolejności ze zdarzeniami wymienionymi poniżej):
    - a) wojny, najazdu, wrogiego działania drugiego państwa, agresji zbrojnej lub działań wojennych bez względu na fakt, czy wojna została wypowiedziana czy też nie, wojny domowej, buntu, przewrotu, rewolucji, powstania lub niepokojów społecznych przybierających rozmiary powstania, przewrotu wojskowego, działań uzurpatorskich, wprowadzenia stanu wojennego lub stanu wyjątkowego;
    - b) jakiegokolwiek aktu terroryzmu obejmującego w szczególności: użycie lub groźbę użycia siły lub przemocy; pozbawienie życia, zniszczenie lub uszkodzenie mienia (obejmujące także usiłowanie, przygotowanie, pomocnictwo lub groźbę pozbawienia życia czy też zniszczenia lub uszkodzenia mienia), w szczególności na skutek działania promieniowania radioaktywnego lub zanieczyszczenia środkami chemicznymi lub biologicznymi dokonane przez jakiegokolwiek osoby lub grupy osób podejmujących działania w szczególności z pobudek politycznych, religijnych lub ideologicznych, tak aby osiągnąć cele wynikające z przekonania, niezależnie od faktu, czy cele takie zostały w jakiegokolwiek formie zaimplementowane lub sprecyzowane; zastraszyć społeczeństwo lub jakąkolwiek jego część;
2. Na Ubezpieczającym spoczywa obowiązek udowodnienia, że zdarzenia wymienione w ust. 1 pkt 2, 3 lub 4, jako fakty powszechnie znane, nie były bezpośrednią lub pośrednią przyczyną powstania szkody.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 16

1. Zawarcie umowy ubezpieczenia następuje na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego skierowanego do TUW „TUZ”.
2. Wniosek powinien zawierać co najmniej:
  - 1) imię i nazwisko/nazwę firmy, adres siedziby oraz korespondencyjny Ubezpieczającego i Ubezpieczonego, jeżeli jest on inną osobą niż Ubezpieczający;
  - 2) informację na temat doświadczenia podmiotów realizujących prace budowlano-montażowe przewidziane kontraktem;
  - 3) miejsce, zakres i okres ubezpieczenia;
  - 4) przedmiot i sumę ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że dla maszyn budowlanych dodatkowo musi być dołączony wykaz maszyn i urządzeń, które mają zostać objęte ochroną ubezpieczeniową, wraz z nazwą producenta, rokiem produkcji, typem, modelem, stanem technicznym oraz sumą ubezpieczenia określoną odrębnie dla każdej pozycji;
  - 5) opis przewidzianych do realizacji prac budowlano-montażowych (m.in. wymiary, zastosowane materiały, metoda budowy);
  - 6) opis bezpośredniego otoczenia miejsca ubezpieczenia (w tym zagrożeń naturalnych);
  - 7) informacje o zaistniałych, w okresie ostatnich 5 lat, szkodach w związku z realizacją prac budowlano-montażowych prowadzonych lub

zleczanych przez Ubezpieczającego, bez względu na to, czy prace te były objęte ochroną ubezpieczeniową i czy za szkodę zostało wypłacone odszkodowanie, z podaniem przyczyny powstania szkody, jej wysokości oraz kwoty wypłaconego odszkodowania, świadczenia;

- 8) kopię treści kontraktu jako załącznik.
3. TUW „TUZ” zastrzega sobie prawo żądania od Ubezpieczającego dodatkowych informacji, jeżeli uzna, że dotychczas otrzymane nie są wystarczające do prawidłowej oceny ryzyka.
4. Ubezpieczający zobowiązany jest według swojej najlepszej wiedzy udzielić informacji wymienionych w formularzu wniosku oraz odpowiedzieć na wszystkie pytania zawarte w jakichkolwiek pismach TUW „TUZ”, a także podać wszystkie znane sobie okoliczności istotne dla oceny ryzyka i zakresu odpowiedzialności. Jeżeli pomimo braku podania informacji lub udzielenia odpowiedzi w odniesieniu do którejkolwiek z poruszonych przez TUW „TUZ” kwestii zawarta została umowa ubezpieczenia, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
5. Jeżeli okoliczności, na podstawie których TUW „TUZ” zawarło umowę ubezpieczenia, uległy zmianie w trakcie okresu ubezpieczenia, Ubezpieczający jest zobowiązany zawiadomić TUW „TUZ” o takich zmianach niezwłocznie po powzięciu o nich wiadomości.
6. Jeżeli Ubezpieczający podał do wiadomości TUW „TUZ” informacje, o których mowa powyżej, niezgodnie z prawdą lub zataił istotne dla oceny ryzyka fakty, TUW „TUZ” zwolnione jest od odpowiedzialności, chyba że okoliczności te nie mają wpływu na zwiększenie prawdopodobieństwa zaistnienia szkody.

Składka ubezpieczeniowa

§ 17

1. Wysokość składki należnej z tytułu udzielonej przez TUW „TUZ” ochrony ubezpieczeniowej obliczana jest jako iloczyn:
  - 1) przyjętej w umowie ubezpieczenia stawki ustalonej w szczególności w oparciu o następujące kryteria: zakres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej, rodzaj prac budowlano-montażowych, doświadczenie podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych, stan techniczny maszyn budowlanych, które mają zostać objęte ochroną ubezpieczeniową, lokalizacja terenu budowy, dotychczasowa szkodowość, oraz
  - 2) zadeklarowanych przez Ubezpieczającego sum ubezpieczenia.
2. Wysokość składki z tytułu udzielonej przez TUW „TUZ” ochrony ubezpieczeniowej, jak również termin jej płatności wskazane są w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. W razie braku określenia terminu płatności, składka lub jej rata należna TUW „TUZ” powinna zostać w pełni opłacona w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
3. Na wniosek Ubezpieczającego składka może zostać rozłożona na raty. W razie rozłożenia płatności składki na raty, z chwilą uznania przez TUW „TUZ” rozszczenia niezapłacone raty składki stają się natychmiast wymagalne. Jeżeli Ubezpieczający nie opłaci pozostałych rat składki, TUW „TUZ” pomniejszy o tę sumę należne odszkodowanie.
4. Jeżeli płatność składki lub jej raty dokonywana jest w formie przelewu bankowego, za termin zapłaty uważa się dzień złożenia polecenia zapłaty, pod warunkiem, że na rachunku Ubezpieczającego znajdowała się ilość

środków pozwalająca na realizację przelewu.

5. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą zwiększenie prawdopodobieństwa wystąpienia szkody, TUW „TUZ” może odpowiednio zwiększyć składkę, poczynając od chwili, gdy powstała ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W takim przypadku TUW „TUZ” wezwie Ubezpieczającego do zapłaty podwyższonej składki, a Ubezpieczający może w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania od umowy odstąpić. Przyjmuje się, że odmowa zapłaty podwyższonej składki lub nieopłacenie podwyższonej składki w terminie jest równoznaczne z odstąpieniem od umowy. Jeżeli ujawnienie okoliczności nastąpiło po zajściu szkody, TUW „TUZ” może odpowiednio zmniejszyć świadczenie. Jeżeli ujawniona okoliczność pociąga za sobą takie zwiększenie prawdopodobieństwa wystąpienia szkody, że TUW „TUZ” nie zawarłoby umowy, gdyby o tej okoliczności wiedziało, TUW „TUZ” może w ciągu 30 dni od ujawnienia rzeczony okoliczności od umowy odstąpić.
6. W razie odstąpienia od umowy należy się TUW „TUZ” składka za czas trwania umowy ubezpieczenia. Jeżeli zaś w takim przypadku ujawnienie okoliczności nastąpiło już po zajściu szkody lub w ciągu ostatnich 30 dni przed zajściem szkody, a przyczyną szkody była wyłącznie ujawniona okoliczność, TUW „TUZ” może odmówić spełnienia świadczenia lub wypłaty odszkodowania.

Czas trwania umowy ubezpieczenia

§ 18

1. Okres ubezpieczenia obejmuje okres realizacji prac budowlano-montażowych. Dodatkowo okres ubezpieczenia może obejmować okres konserwacji lub gwarancji, na podstawie i zgodnie z treścią Klauzul 003, 004 lub 201 zawartych w Załączniku nr 1 do niniejszych OWU.
2. Umowa ubezpieczenia zawierana jest na okres ubezpieczenia wskazany w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
3. Odpowiedzialność TUW „TUZ” rozpoczyna się pierwszego dnia okresu ubezpieczenia, jednak nie wcześniej niż w momencie rozpoczęcia okresu realizacji prac budowlano-montażowych i kończy się:
  - 1) w odniesieniu do prac budowlano-montażowych – z upływem ostatniego dnia okresu realizacji prac budowlano-montażowych;
  - 2) w odniesieniu do sprzętu, narzędzi, wyposażenia i zaplecza budowy oraz maszyn budowlanych – w momencie rozpoczęcia ich załadunku w celu usunięcia z terenu budowy;
  - 3) w odniesieniu do odpowiedzialności cywilnej – z dniem wypłaty odszkodowania, które spowoduje wyczerpanie sumy gwarancyjnej dla wszystkich zdarzeń w okresie ubezpieczenia, jednak, nie później niż ostatniego dnia okresu ubezpieczenia realizacji prac budowlano-montażowych wskazanego w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
4. W odniesieniu do będących przedmiotem montażu instalacji, maszyn lub urządzeń, wcześniej eksploatowanych odpowiedzialność kończy się w momencie rozpoczęcia ich rozruchu próbnego.
5. W razie przedłużenia okresu ubezpieczenia o okres konserwacji lub gwarancji dodatkowa odpowiedzialność TUW „TUZ” rozpoczyna się pierwszego dnia okresu konserwacji lub gwarancji i kończy się z upływem ostatniego dnia tego okresu.

6. Niezależnie od postanowień zawartych w ust. 3, 4 i 5, w razie niezgodnego z harmonogramem, częściowego lub całkowitego przerwania realizacji prac budowlano-montażowych (z wyjątkiem przypadków, kiedy przerwanie prac nastąpiło w rezultacie powstania szkody będącej wynikiem zaistnienia zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową), odpowiedzialność TUV „TUZ” zostaje ograniczona do szkód powstałych w przedmiocie ubezpieczenia w wyniku:
- 1) pożaru, przez który rozumie się szkody spowodowane przez ogień, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i jest w stanie rozprzestrzeniać się samoistnie;
  - 2) wybuchu, przez który rozumie się szkody spowodowane przez gwałtowną zmianę stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołaną ich dążnością do rozprzestrzeniania się, przy czym w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników obowiązuje warunek, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, że wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; do wybuchu zalicza się także implozję, polegającą na uszkodzeniu ciśnieniem zewnętrznym zbiornika lub aparatu próżniowego;
  - 3) bezpośredniego uderzenia pioruna, przez które rozumie się szkody spowodowane przez gwałtowne wyładowanie elektryczne w atmosferze, działające bezpośrednio na przedmiot objęty ubezpieczeniem;
  - 4) upadku statku powietrznego, przez który rozumie się szkody spowodowane przez katastrofę lub przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także upadek jego części lub przewożonego ładunku lub paliwa.
7. Jeżeli w terminie 90 dni od dnia przerwania realizacji kontraktu prace budowlano-montażowe nie zostaną wznowione, umowa ubezpieczenia rozwiąże się na mocy niniejszego postanowienia OWU z upływem ostatniego dnia ww. okresu.
8. Wszelkie przedłużenia okresu realizacji prac budowlano-montażowych bądź okresu konserwacji lub gwarancji wymagają uprzedniej pisemnej zgody TUV „TUZ”.
9. Jeżeli TUV „TUZ” ponosiło odpowiedzialność z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia jeszcze przed zaplaceniem składki lub jej raty, a składka lub jej rata nie zostały opłacone w ustalonym terminie, TUV „TUZ” ma prawo odstąpić od umowy ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, zawiadamiając o tym Ubezpieczającego i jednocześnie zachowując prawo żądania zapłaty składki za okres, przez który faktycznie ponosiło odpowiedzialność. W razie braku odstąpienia od umowy rozwiązuje się ona z końcem okresu, na który przypadła niezapłacona składka, a TUV „TUZ” zachowuje prawo do żądania zapłaty składki za okres, przez który faktycznie ponosiło odpowiedzialność.
10. Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia w okresie 30 dni, a w przypadku, gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w okresie 7 dni od dnia jej zawarcia, z zastrzeżeniem, że odstąpienie od umowy nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku opłacenia składki za okres udzielonej przez TUV „TUZ” ochrony ubezpieczeniowej.
11. Każda ze stron ma prawo wypowiedzieć umowę ubezpieczenia za pisemnym zawiadomieniem wysłanym drugiej stronie listem poleconym. Wypowiedzenie może nastąpić:
- 1) w dowolnym (z zastrzeżeniem postanowień pkt 2) momencie trwania umowy z zachowaniem 90-dniowego okresu wypowiedzenia;
  - 2) po zaistnieniu szkody z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia i jednoczesnym zastrzeżeniem, że wypowiedzenie w tym trybie może nastąpić najpóźniej w ciągu 30 dni od dnia spełnienia świadczenia odszkodowawczego lub od dnia doręczenia Ubezpieczającemu decyzji o jego odmowie.
12. W razie odstąpienia lub wypowiedzenia umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczającego, a także w razie rozwiązania umowy ubezpieczenia, TUV „TUZ” rozliczy składkę proporcjonalnie do niewykorzystanego okresu realizacji prac budowlano-montażowych oraz okresu konserwacji lub gwarancji, uwzględniając wysokość składek, przy czym składka za niewykorzystany okres ubezpieczenia zostanie pomniejszona o 10% opłaty z tytułu kosztów manipulacyjnych. Zwrot składki na rzecz Ubezpieczającego nie przysługuje, jeżeli z tytułu zawartej umowy TUV „TUZ” wypłaciło odszkodowanie lub jest zobowiązane do jego wypłaty.

Obowiązki Ubezpieczającego

§ 19

1. Ubezpieczający zobowiązany jest do:
  - 1) utrzymywania we własnym zakresie i na własny koszt zajmowanych i wykorzystywanych pomieszczeń, budynków, budowli i innych obiektów zaplecza budowy, maszyn budowlanych, sprzętu, narzędzi, wyposażenia budowy oraz ich zabezpieczeń w dobrym stanie technicznym, a także podejmowania stosownych działań zapobiegawczych oraz wszelkich uzasadnionych środków ostrożności w celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia lub powiększenia się szkody;
  - 2) przestrzegania powszechnie obowiązujących przepisów prawa i norm, w szczególności w zakresie prawa budowlanego, ochrony osób i mienia, ochrony przeciwpożarowej, budowy i eksploatacji urządzeń technicznych oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami;
  - 3) stosowania się do wszelkich norm, zaleceń i wymogów organów administracji państwowej i samorządowej dotyczących bezpieczeństwa prowadzonej działalności;
  - 4) niezwłocznego powiadomienia TUV „TUZ” o wszelkich zmianach okoliczności mogących mieć wpływ na ocenę dokonaną przez TUV „TUZ” przyjętego do ubezpieczenia ryzyka i na zwiększenie prawdopodobieństwa wystąpienia szkody, w tym o fakcie przerwania lub ponownego wznowienia realizacji prac budowlano-montażowych;
  - 5) wykonywania wszelkich zaleceń i zobowiązań wskazanych w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, a także powstałych w związku z wykonywaniem umowy ubezpieczenia.
2. TUV „TUZ” zastrzega sobie prawo do inspekcji miejsca i przedmiotu ubezpieczenia w celu oceny ryzyka powstania szkód oraz sformułowania ewentualnych rekomendacji i zaleceń dotyczących kontroli tego ryzyka. Koszty takiej inspekcji pokrywa w całości TUV „TUZ”, o ile nie umówiono się inaczej.
3. W razie stwierdzenia zaistnienia zdarzenia losowego, które mogłoby stanowić podstawę do zgłoszenia roszczenia z tytułu umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie niniejszych OWU, a także w razie złożenia przez poszkodowaną osobę trzecią roszczenia:
  - 1) Ubezpieczający jest zobowiązany:
    - a) użyć wszelkich dostępnych mu środków w celu zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego mienia przed szkodą oraz zmniejszenia rozmiarów szkody;
    - b) niezwłocznie, ale nie później niż w ciągu 3 dni zawiadomić TUV

- „TUZ”;
- c) niezwłocznie, ale nie później niż w ciągu 24 godzin zawiadomić Policję, jeżeli istnieje podejrzenie, że szkoda nastąpiła w rezultacie świadomego działania, którego celem było wyrządzenie szkody lub też w razie istnienia innych znamion przestępstwa;
  - d) udzielić TUW „TUZ” lub powołanym przez TUW „TUZ” niezależnym ekspertom wyjaśnień i udostępnić wszelkie dokumenty, które mogą okazać się niezbędne do ustalenia okoliczności powstania szkody, odpowiedzialności TUW „TUZ” oraz określenia wysokości odszkodowania, przy czym w odniesieniu do Rozdziału I Ubezpieczający obowiązany jest jednocześnie sporządzić, na podstawie posiadanych materiałów i na własny koszt, obliczenie poniesionych szkód oraz przygotować i przesłać TUW „TUZ” roszczenie;
  - e) z zastrzeżeniem uzasadnionych działań podjętych w celu zabezpieczenia mienia lub zapobieżenia powiększania się rozmiarów szkody, Ubezpieczający zobowiązany jest do zachowania stanu faktycznego spowodowanego zdarzeniem losowym do czasu rozpoczęcia przez TUW „TUZ” inspekcji bądź oględzin lub otrzymania zgody TUW „TUZ” na przystąpienie do usuwania skutków szkody;
  - f) po uzyskaniu zgody TUW „TUZ” przystąpić i przeprowadzić odbudowę, remont lub naprawę bez nieuzasadnionej zwłoki;
- 2) przedstawiciele TUW „TUZ” są upoważnieni:
- a) do wejścia na teren miejsca ubezpieczenia oraz inspekcji obiektów, w których wydarzyła się szkoda, a także do zabezpieczenia lub zatrzymania uszkodzonego mienia,
  - b) do rozporządzania odzyskami z mienia dotkniętego szkodą, z zastrzeżeniem, że w żadnym wypadku Ubezpieczający nie może, według jego woli, pozostawić uszkodzonego mienia TUW „TUZ”.
4. Jeżeli Ubezpieczający lub osoba, za którą ponosi odpowiedzialność, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa nie dopełni obowiązku określonego w ust. 3 pkt 1 ppkt a, odszkodowanie nie należy się.
  5. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego lub osobę, za którą ponosi odpowiedzialność, obowiązków wymienionych w ust. 1, ust. 3 pkt 1 ppkt b-f oraz § 13 ust. 2, 3 i 5, jak również dodatkowych obowiązków nałożonych na Ubezpieczającego zgodnie z postanowieniami Klauzul indywidualnych włączonych do umowy ubezpieczenia, TUW „TUZ” może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub części, jeżeli niedopełnienie obowiązków miało wpływ na zwiększenie rozmiarów szkody, ustalenie okoliczności jej powstania bądź też na ustalenie wysokości odszkodowania.
  6. Jeżeli Ubezpieczający jest osobą fizyczną, postanowienia zawarte w ust. 4 i 5 dotyczą również niedopełnienia obowiązków przez osoby, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.

Tryb dochodzenia roszczeń

§ 20

1. W razie zaistnienia zdarzenia losowego, które spowodowało powstanie szkody, Ubezpieczający niezwłocznie zawiadomi o tym fakcie TUW „TUZ”.
2. Na podstawie zawiadomienia TUW „TUZ” przygotowuje i przekazuje Ubezpieczającemu wykaz dokumentów i informacji niezbędnych do ustalenia zakresu odpowiedzialności oraz wysokości szkody i odszkodowania. Na podstawie powyższego wykazu oraz zgodnie z postanowieniami niniejszych OWU, Ubezpieczający zobowiązany jest sporządzić obliczenie poniesionych szkód oraz przygotować i przesłać roszczenie. TUW „TUZ” zastrzega sobie prawo żądania dokumentacji uzupełniającej, jeżeli na podstawie otrzymanych informacji nie będzie możliwa jednoznaczna ocena zaistniałej sytuacji.
3. W razie konieczności wizyty przedstawiciela TUW „TUZ” w miejscu powstania zdarzenia (w celu dokonania oględzin mienia dotkniętego szkodą), Ubezpieczający zostanie niezwłocznie poinformowany o takim fakcie.
4. Na podstawie przedłożonych dokumentów oraz zebranych informacji TUW „TUZ” przekazuje Ubezpieczającemu stanowisko dotyczące swojej odpowiedzialności, a w razie uznania roszczenia również wysokości szkody oraz wysokości przyznanego odszkodowania.
5. Postanowienia niniejszego paragrafu nie zwalniają Ubezpieczającego z obowiązku podjęcia działań określonych w § 19 ust. 3.
6. Od decyzji odmownej Ubezpieczającemu przysługuje możliwość odwołania się do sądu powszechnego określonego w § 24.

Wypłata odszkodowania

§ 21

1. TUW „TUZ” wypłaci odszkodowanie w ciągu trzydziestu dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Gdyby wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności TUW „TUZ” lub wysokości należnego odszkodowania okazało się niemożliwe w powyższym terminie, TUW „TUZ” wypłaci odszkodowanie najpóźniej w ciągu czternastu dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, z zastrzeżeniem, że jeśli na podstawie przedłożonych przez Ubezpieczającego dokumentów możliwe będzie określenie bezspornej części odszkodowania, zostanie ona wypłacona w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.
2. Wypłata odszkodowania nie powoduje zmniejszenia sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że powyższe postanowienie nie ma zastosowania dla kategorii mienia, dla których ustalono limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe w okresie ubezpieczenia, okresie realizacji prac budowlano-montażowych lub okresie konserwacji lub gwarancji oraz dla sumy gwarancyjnej w ramach Rozdziału II niniejszych OWU.

Zabezpieczenie prawa do regresu

§ 22

1. Zdaniem zapłaty odszkodowania roszczenia przysługujące Ubezpieczającemu przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na TUW „TUZ” do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli TUW „TUZ” pokryło tylko część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem TUW „TUZ”.
2. Nie przechodzą na TUW „TUZ” roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, za które Ubezpieczający ponosi odpowiedzialność.
3. Ubezpieczający zobowiązany jest udzielić TUW „TUZ”, zarówno przed jak i po wypłacie odszkodowania, wszelkiej pomocy przy dochodzeniu roszczeń regresowych wobec osób trzecich odpowiedzialnych za szkodę, w tym dostarczyć odpowiednie dokumenty i udzielić niezbędnych TUW „TUZ” informacji.
4. Jeżeli Ubezpieczający bez zgody TUW „TUZ” rzekł się w całości lub

części roszczenia przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę lub też w nienależyty sposób wykonuje obowiązki określone w ust. 3, TUW „TUZ” może odmówić wypłaty odszkodowania lub je odpowiednio zmniejszyć. Jeżeli takie zrzeczenie zostało ujawnione po wypłaceniu odszkodowania, TUW „TUZ” może żądać od Ubezpieczającego zwrotu wypłaconego odszkodowania.

Postanowienia dodatkowe

§ 23

1. W porozumieniu z Ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą zostać wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od określonych w niniejszych OWU, z zastrzeżeniem, że postanowienia te nie mogą być sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa. Postanowienia te muszą być sporządzone na piśmie pod rygorem nieważności.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia uwzględnione zostały dodatkowe lub odmienne postanowienia umowne, mają one pierwszeństwo przed postanowieniami niniejszych OWU.
3. Ubezpieczający jest zobowiązany informować TUW „TUZ” o jakichkolwiek zmianach siedziby i adresu. Jeżeli Ubezpieczający zmienił siedzibę lub adres i nie zawiadomił o tym fakcie TUW „TUZ”, jakkolwiek korespondencja skierowana na adres ostatniej znanej siedziby Ubezpieczającego wywiera skutki prawne od chwili, której byłaby doręczona, gdyby Ubezpieczający nie zmienił siedziby.

Właściwość sądu

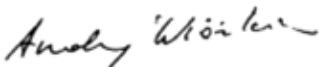
§ 24

Powództwo o roszczenia wynikające z umów ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego.

Postanowienia końcowe

§ 25

1. Niniejsze OWU wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2006 na mocy Uchwały Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” nr RN/31/2006 z dnia 12 września 2006 r.
2. Z dniem 30 listopada 2006 r. tracą moc OWU zatwierdzone Uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” z dnia 23 czerwca 2004 r.

Andrzej Wiórkiewicz
Prezes Zarządu TUW „TUZ”

Janusz Kaszuba
Wiceprezes Zarządu TUW „TUZ”

ZAŁĄCZNIK NR 1 – KLAUZULE INDYWIDUALNE

KLAUZULA NR 001	Strajki, zamieszki i niepokoje społeczne
KLAUZULA NR 002	Odpowiedzialność cywilna wzajemna
KLAUZULA NR 003	Konserwacja prosta
KLAUZULA NR 004	Konserwacja rozszerzona
KLAUZULA NR 005	Postanowienia specjalne dotyczące harmonogramu prac budowlano-montażowych
KLAUZULA NR 006	Koszty pracy w godzinach nadliczbowych i nocnych, w dni ustawowo wolne od pracy oraz koszty frachtu ekspresowego
KLAUZULA NR 007	Koszty frachtu lotniczego
KLAUZULA NR 011	Szkody seryjne
KLAUZULA NR 013	Składowanie poza terenem budowy
KLAUZULA NR 100	Ubezpieczenie maszyn i instalacji podczas rozruchu próbnego lub testów
KLAUZULA NR 101	Postanowienia specjalne dotyczące konstrukcji tuneli i galerii
KLAUZULA NR 102	Postanowienia specjalne dotyczące podziemnych kabli, rurociągów oraz innych instalacji podziemnych
KLAUZULA NR 103	Wyłączenie szkód w uprawach rolnych i lasach
KLAUZULA NR 104	Postanowienia specjalne dotyczące budowy tam i zbiorników wodnych
KLAUZULA NR 106	Zastrzeżenie dotyczące otwartych odcinków prac
KLAUZULA NR 107	Zastrzeżenie dotyczące składowania
KLAUZULA NR 110	Postanowienia specjalne dotyczące środków zabezpieczenia przeciw opadom, powodzi i zalaniu
KLAUZULA NR 111	Postanowienia specjalne dotyczące usunięcia skutków obsunięcia się ziemi
KLAUZULA NR 112	Postanowienia specjalne dotyczące środków zabezpieczenia przeciwpożarowego na terenie budowy
KLAUZULA NR 113	Transport lądowy
KLAUZULA NR 115	Ubezpieczenie szkód będących rezultatem błędów projektowych, wad materiałowych i wadliwego wykonania
KLAUZULA NR 116	Ubezpieczenie ukończonych odcinków prac
KLAUZULA NR 117	Postanowienia specjalne dotyczące prac związanych z układaniem rur oraz przewodów sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
KLAUZULA NR 119	Mienie istniejące, należące do inwestora lub do Ubezpieczającego lub też znajdujące się w jego pieczy lub pod kontrolą
KLAUZULA NR 120	Ubezpieczenie szkód spowodowanych wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu
KLAUZULA NR 121	Postanowienia specjalne dotyczące prac związanych z palowaniem, konstrukcją fundamentów oraz ścian oporowych, szczelnych lub szczelinowych
KLAUZULA NR 201	Okres gwarancji
KLAUZULA NR 203	Postanowienia specjalne dotyczące maszyn używanych
KLAUZULA NR 218	Koszty poszukiwania przecieków przy układaniu rurociągów
KLAUZULA NR 219	Postanowienia specjalne dotyczące poziomych wierceń kierunkowych przy przejściach rur, przewodów lub rurociągów pod rzekami, nasypami, drogami itp.

Klauzula usunięcia rumowiska

Klauzula kosztów dodatkowych

Klauzula osób wizytujących

Klauzula likwidacji drobnych szkód

Klauzula przedłużenia okresu ubezpieczenia

Klauzula automatycznego wzrostu

ZAŁĄCZNIK nr 1 – KLAUZULE INDYWIDUALNE**KLAUZULA NR 001**

Strajki, zamieszki i niepokoje społeczne

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące rezultatem strajków, zamieszek lub niepokojów społecznych, przez które rozumie się utratę, uszkodzenie lub zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia spowodowane bezpośrednio przez:
  - 1) działanie jakiegokolwiek osoby lub osób, które biorą udział w zakłóceniu porządku publicznego (niezależnie od związku ze strajkiem lub lokautem), niepozostające jednakże w związku ze zdarzeniami, o których mowa w § 15 ust. 1 pkt 2 ppkt a-c OWU, a także działanie jakichkolwiek ustanowionych zgodnie z prawem władz, które ma na celu stłumienie lub próbę stłumienia takiego zakłócenia porządku publicznego lub też minimalizację jego negatywnych skutków;
  - 2) działanie umyślne uczestnika lub uczestników strajku, pracownika lub pracowników objętych lokautem, mające na celu popieranie strajku lub przeciwstawianie się lokautowi, a także działanie jakichkolwiek ustanowionych zgodnie z prawem władz, które ma na celu zapobieżenie lub próbę zapobieżenia takiego umyślnego działania lub też minimalizację jego negatywnych skutków.
2. Odpowiedzialność TUW „TUZ” z tytułu ochrony ubezpieczeniowej udzielonej na warunkach niniejszej Klauzuli jest ograniczona do limitu odpowiedzialności na jedno zdarzenie, które należy interpretować jako wszystkie szkody powstałe w nieprzerwanym okresie 168 godzin od zaistnienia pierwszej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową na warunkach niniejszej Klauzuli. Łączny limit odpowiedzialności TUW „TUZ” na wszystkie zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową na warunkach niniejszej klauzuli w okresie realizacji prac budowlano-montażowych nie może przekraczać podwójonej wysokości limitu odpowiedzialności przypadającego na jedno zdarzenie.
3. Limit odpowiedzialności na jedno zdarzenie ustalany przez Ubezpieczającego oraz franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazane są w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli może zostać wypowiedziana w dowolnym momencie trwania umowy ubezpieczenia za pisemnym zawiadomieniem wysłanym drugiej stronie listem poleconym, z zachowaniem 3-dniowego okresu wypowiedzenia. Rozliczenie składki dodatkowej za niewykorzystaną ochroną ubezpieczeniową w okresie realizacji prac budowlano-montażowych nastąpi na zasadach określonych w § 18 ust. 11 OWU.

Wyłączenia specjalne

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje:

- 1) szkód będących wynikiem całkowitego lub częściowego przerwania prac budowlano-montażowych, ich opóźnienia lub przerwania jakiegokolwiek procesu lub operacji;
- 2) szkód spowodowanych stałym lub czasowym pozbawieniem posiadania w wyniku konfiskaty, zajęcia lub rekwizycji przez jakąkolwiek władzę ustanowioną zgodnie z prawem;
- 3) szkód spowodowanych stałym lub czasowym pozbawieniem posiadania nieruchomości w wyniku jej bezprawnego zajęcia przez jakąkolwiek osobę;

- 4) szkód pośrednich lub następczych jakiegokolwiek rodzaju oraz odpowiedzialności lub jakichkolwiek płatności przewyższających odszkodowanie za szkodę określoną w niniejszej Klauzuli, z zastrzeżeniem, że postanowienia zawarte w pkt 2 oraz 3 nie zwalniają TUW „TUZ” z odpowiedzialności za fizyczne uszkodzenia ubezpieczonego mienia powstałe przed pozbawieniem posiadania lub podczas czasowego pozbawienia posiadania.

KLAUZULA NR 002**Odpowiedzialność cywilna wzajemna**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału II OWU o szkody powodujące roszczenia odszkodowawcze pomiędzy Ubezpieczonymi wskazanymi w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje odpowiedzialności za:
  - 1) szkody powstałe w jakimkolwiek mieniu, które jest ubezpieczone lub mogłoby zostać ubezpieczone zgodnie z postanowieniami Rozdziału I OWU (z włączeniem Klauzul indywidualnych), także w tych przypadkach, kiedy szkody w mieniu nie podlegają pełnemu odszkodowaniu w wyniku zastosowania franszyzy redukcyjnej lub limitu odpowiedzialności; wyłączenie niniejsze dotyczy także korzyści, które poszkodowany mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono;
  - 2) szkody wyrządzone pracownikom Ubezpieczającego (przez których rozumie się także osoby fizyczne zatrudnione na podstawie umów cywilnoprawnych) lub podmiotów związanych z realizacją prac budowlano-montażowych zgodnie z kontraktem, które to podmioty w całości lub w części pozostają ubezpieczone w ramach Rozdziału I OWU.
3. Suma gwarancyjna na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie realizacji prac budowlano-montażowych dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazana jest w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. Suma gwarancyjna w ramach niniejszej Klauzuli stanowi podlimit sumy gwarancyjnej ustanowionej dla Rozdziału II OWU.

KLAUZULA NR 003**Konserwacja prosta**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w ubezpieczonych pracach budowlano-montażowych powstałe w okresie konserwacji lub gwarancji wskazanym w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, wyłącznie w sytuacji, gdy szkody te zostały spowodowane przez Ubezpieczającego w trakcie wykonywania przez niego w miejscu ubezpieczenia czynności zmierzających do spełnienia obowiązków konserwacyjnych lub gwarancyjnych wynikających z kontraktu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje szkód:
  - 1) o charakterze następczym;
  - 2) z tytułu odpowiedzialności cywilnej.
3. Franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową

w ramach niniejszej Klauzuli wskazana jest w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 004**Konserwacja rozszerzona**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w ubezpieczonych pracach budowlano-montażowych powstałe w okresie konserwacji lub gwarancji wskazanym w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia w sytuacji, gdy szkody te:
  - 1) zostały spowodowane przez Ubezpieczającego w trakcie wykonywania przez niego w miejscu ubezpieczenia czynności zmierzających do spełnienia obowiązków konserwacyjnych lub gwarancyjnych wynikających z kontraktu;
  - 2) ujawniły się podczas okresu konserwacji lub gwarancji, a powstały w wyniku zdarzenia losowego, które zaistniało w okresie realizacji prac budowlano-montażowych; TUW „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za szkodę, jeśli doszło do niej wskutek zaistnienia zdarzenia losowego, za które TUW „TUZ” wolne jest od odpowiedzialności zgodnie z Rozdziałem I niniejszych OWU, niezależnie od ewentualnych rozszerzeń umowy ubezpieczenia, w tym udzielanych na podstawie Klauzul indywidualnych zawartych w Załączniku nr 1 (z wyjątkiem Klauzuli 100), w porównaniu do zakresu ubezpieczenia udzielanego w ramach Rozdziału I OWU.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli obejmuje szkód:
  - 1) w eksploatowanych przed przystąpieniem do ich montażu maszynach, urządzeniach i instalacjach, które następnie były montowane zgodnie z kontraktem; niniejsze wyłączenie dotyczy jedynie szkód obejmowanych ochroną zgodnie z postanowieniami ust. 1 pkt 2 niniejszej Klauzuli;
  - 2) o charakterze następczym;
  - 3) z tytułu odpowiedzialności cywilnej.
3. Franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazana jest w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 005**Postanowienia specjalne dotyczące harmonogramu prac budowlano-montażowych**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, strony postanawiają, że:
  - 1) ostatni zatwierdzony przed rozpoczęciem realizacji prac budowlano-montażowych harmonogram realizacji kontraktu uważa się za włączony do umowy ubezpieczenia;
  - 2) TUW „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe lub zwiększone w wyniku lub w związku z przekroczeniem terminów wyszczególnionych w harmonogramie prac budowlano-montażowych ponad liczbę tygodni określoną w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, chyba że TUW „TUZ” wyraziło zgodę na piśmie na takie przekroczenie przed powstaniem szkody.
2. Postanowień niniejszej Klauzuli w żadnym razie nie należy interpretować jako zgody TUW „TUZ” na przedłużenie okresu ubezpieczenia realizacji prac budowlano-montażowych wskazanego w polisie lub innym dokumencie

potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 006**Koszty pracy w godzinach nadliczbowych i nocnych, w dni ustawowo wolne od pracy oraz koszty frachtu ekspresowego**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych, nocnych lub w dni ustawowo wolne od pracy oraz koszty frachtu ekspresowego (z wyłączeniem frachtu lotniczego), pod warunkiem, że koszty takie zostaną poniesione w związku z pracami mającymi na celu naprawienie szkody objętej ochroną ubezpieczeniową na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia.
2. Jeżeli suma ubezpieczenia zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego przedmiotu ubezpieczenia jest niższa niż suma, która powinna być zadeklarowana, odszkodowanie należne z tytułu niniejszej Klauzuli zostanie zmniejszone w takiej samej proporcji.
3. Limit odpowiedzialności na jedno zdarzenie dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli, wskazany jest w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 007**Koszty frachtu lotniczego**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego z tytułu frachtu lotniczego, pod warunkiem, że koszty takie zostaną poniesione w związku z pracami mającymi na celu naprawienie szkody objętej ochroną ubezpieczeniową na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia.
2. Jeżeli suma ubezpieczenia zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego przedmiotu ubezpieczenia jest niższa niż suma, która powinna być zadeklarowana, odszkodowanie należne z tytułu niniejszej Klauzuli zostanie zmniejszone w takiej samej proporcji.
3. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia oraz franszyza redukcyjna dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazane są w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 011**Szkody seryjne**

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, strony postanawiają, że następujące warunki szczególne mają zastosowanie do umowy ubezpieczenia:

- 1) wysokość odszkodowania za szkody spowodowane błędem projektowym, zastosowaniem wadliwego materiału (w tym posiadającego wadę odlewniczą) lub wadliwym wykonaniem (z wyłączeniem błędów popełnionych w trakcie prowadzenia prac budowlano-montażowych), których przyczyną jest taki sam błąd lub wada, będzie naliczana i wypłacana, po uprzednim odjęciu franszyzy redukcyjnej ustalonej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym

zawarcie umowy ubezpieczenia, z uwzględnieniem następującej skali:

- a) za pierwsze dwie szkody – 100% wysokości odszkodowania;
  - b) za trzecią szkodę – 75% wysokości odszkodowania;
  - c) za czwartą szkodę – 50% wysokości odszkodowania;
  - d) za piątą szkodę – 20% wysokości odszkodowania ustalonego zgodnie z postanowieniami § 8 OWU.
- 2) każda kolejna szkoda powstała z takiej samej przyczyny nie podlega ochronie ubezpieczeniowej w ramach OWU.

KLAUZULA NR 013

Składowanie poza terenem budowy

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w ubezpieczonym mieniu (z wyłączeniem mienia w trakcie produkcji, obróbki lub składowania w lokalizacji producenta lub dostawcy), które powstały podczas jego składowania poza terenem budowy, w obrębie zakresu terytorialnego wymienionego w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. TUW „TUZ” udziela ochrony ubezpieczeniowej z tytułu ubezpieczenia na warunkach niniejszej Klauzuli pod warunkiem przestrzegania w ubezpieczonych magazynach obowiązujących przepisów dotyczących sposobu składowania i zabezpieczenia składowanego mienia. W szczególności zapewnione muszą zostać następujące warunki składowania:
  - 1) ubezpieczone mienie składowane jest w obrębie terenu o kontrolowanym dostępie (w budynku lub na ogrodzonym terenie otwartym, jeśli składowanie określonego mienia na terenie otwartym jest ogólnie przyjęte ze względu na jego rodzaj lub rozmiary), który to teren jest ogrodzony, dozorowany i wyposażony w zabezpieczenia ppoż. odpowiednie dla lokalizacji, konstrukcji magazynu oraz rodzaju składowanego mienia;
  - 2) ograniczenie wartości składowanego mienia w pojedynczym miejscu składowania zgodnie z limitem wskazanym w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia; poszczególne miejsca składowania w obrębie jednej lokalizacji odległe są o co najmniej 15 m od siebie lub oddzielone ogniomurami;
  - 3) poszczególne miejsca składowania są rozmieszczone i zaprojektowane w sposób, który minimalizuje prawdopodobieństwo powstania szkody w wyniku nagromadzenia wody lub zalania składowanego mienia w efekcie obfitych i długotrwałych opadów atmosferycznych;
  - 4) miejsca składowania znajdują się na terenach niezagrażonych powodzią, tzn. położone są powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat.
2. Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 100

Ubezpieczenie maszyn i instalacji podczas rozruchu próbnego lub testów

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w przedmiocie ubezpieczenia, które powstały w związku z prowadzeniem testów, z zastrzeżeniem, że okres prowadzenia testów nie może przekroczyć czterech tygodni od dnia rozpoczęcia (chyba że wyraźnie zastrzeżono inną długość okresu w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie

umowy ubezpieczenia).

2. Ubezpieczenie na warunkach niniejszej Klauzuli w żadnym wypadku nie ma zastosowania do instalacji, maszyn lub urządzeń wcześniej eksploatowanych, dla których odpowiedzialność TUW „TUZ” kończy się w momencie rozpoczęcia rozruchu próbnego.

KLAUZULA NR 101

Postanowienia specjalne dotyczące konstrukcji tuneli i galerii

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za:
  - 1) koszty powstałe w wyniku konieczności wprowadzenia zmian w metodzie prowadzenia prac jako rezultat napotkania nieprzewidzianych warunków gruntowych lub przeszkód;
  - 2) koszty poniesione w celu poprawienia lub stabilizacji warunków gruntowych lub w celu zabezpieczenia przed przedostawaniem się wody, chyba że koszty te zostały poniesione w celu naprawienia szkody objętej ochroną w ramach OWU;
  - 3) koszty poniesione na usunięcie wykopanego materiału powstałe w wyniku przekroczenia wymiarów projektowanego profilu oraz związane z taką sytuacją koszty ponownego wypełnienia;
  - 4) koszty poniesione na odwadnianie, chyba że koszty te zostały poniesione w celu naprawienia szkody objętej ochroną w ramach OWU;
  - 5) szkody powstałe wskutek awarii systemu lub instalacji odwadniającej, jeżeli takich szkód można było uniknąć przez zastosowanie odpowiednich urządzeń rezerwowych;
  - 6) porzucenie lub koszty związane z ratowaniem tunelowej maszyny wiertniczej;
  - 7) utratę bentonitu lub jakiegokolwiek innego płynu lub substancji używanych jako pomocnicze do prac ziemnych lub jako środek do stabilizacji warunków gruntowych.
2. W razie powstania szkody objętej ochroną ubezpieczeniową, wysokość odszkodowania będzie odpowiadać kosztom przywrócenia przedmiotu ubezpieczenia do stanu technicznego jak bezpośrednio przed wydarzeniem się szkody, z jednoczesnym zastrzeżeniem, że odszkodowanie nie może przekroczyć kwoty będącej wynikiem wskazanego w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia procentu pierwotnej średniej wartości wykonania 1 metra prac pomnożonej przez długość uszkodzonego lub zniszczonego odcinka.

KLAUZULA NR 102

Postanowienia specjalne dotyczące podziemnych kabli, rurociągów oraz innych instalacji podziemnych

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” będzie ponosiło odpowiedzialność za szkody powstałe w istniejących podziemnych kablach, rurociągach lub innych instalacjach podziemnych tylko pod warunkiem, że Ubezpieczający przed rozpoczęciem prac zwrócił się i otrzymał od odpowiednich władz plany dokładnego rozmieszczenia takich kabli, rurociągów lub innych podziemnych instalacji i przedsięwziął wszystkie niezbędne środki w celu uniknięcia ich uszkodzenia.
2. Odszkodowanie za szkody wynikające z uszkodzenia podziemnych kabli, rurociągów lub innych instalacji:
  - 1) znajdujących się w takim położeniu, w jakim zostały oznaczone na przedmiotowych planach lub szkicach przebiegu, zostanie wypłacone po uprzednim uwzględnieniu franszyzy redukcyjnej w wysokości 20% wysokości szkody jednak nie niższa niż kwota wskazana w polisie lub

- inym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia;
- których położenie zostało błędnie oznaczone na przedmiotowych planach lub szkicach przebiegu, zostanie wypłacone po uprzednim zastosowaniu franszyzy redukcyjnej wskazanej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
  - Odszkodowanie będzie w każdym przypadku ograniczone do kosztów naprawy lub wymiany takich kabli, rurociągów lub innych instalacji podziemnych, z wyłączeniem wszelkich szkód następczych oraz kosztów kar umownych lub opłat karnych.
  - W odniesieniu do robót drogowych za pojedynczy odcinek uważa się realizację prac o jednorodnym charakterze, które tworzą kolejne poziome warstwy budowanej drogi.

KLAUZULA NR 107**Zastrzeżenie dotyczące składowania**

- Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” będzie ponosiło odpowiedzialność za szkody powstałe we wskazanych poniżej kategoriach mienia spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez pożar, powódź lub zalanie wyłącznie pod warunkiem, że:
  - zapasy materiałów wykorzystywanych do realizacji kontraktu przechowywane bezpośrednio w miejscu prowadzenia prac nie przekraczają 5-dniowego zapotrzebowania, a zapasy materiałów na okres dłuższy niż 5-dniowy są przechowywane w miejscach położonych powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat i składowane są w jednostkach oddalonych od siebie o co najmniej 15 m lub oddzielonych ogniomurami; wartość pojedynczej jednostki składowania nie przekroczy kwoty podanej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia;
  - zaplecze budowy zlokalizowane jest w miejscu położonym powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat;
  - sprzęt, narzędzia i wyposażenie budowy oraz maszyny budowlane po zakończeniu lub podczas przerwy w realizacji prac budowlano-montażowych przechowywane są w miejscu położonym powyżej najwyższego poziomu wody zanotowanego w ciągu ostatnich 20 lat.
- Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 110**Postanowienia specjalne dotyczące środków zabezpieczenia przeciw opadom, powodzi i zalaniu**

- Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” będzie ponosiło odpowiedzialność za szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez opady, powódź lub zalanie, pod warunkiem, że odpowiednie środki bezpieczeństwa były przedsięwzięte na etapie projektu i jego późniejszej realizacji.
- Przez odpowiednie środki bezpieczeństwa należy rozumieć takie, które uwzględniają dane statystyczne służb meteorologicznych (m.in. IMiGW) dotyczące opadów, powodzi i zalania w danym miejscu ubezpieczenia i dla danego okresu realizacji prac budowlano-montażowych za okres 10 lat bezpośrednio przed rozpoczęciem prac projektowych.
- Jeżeli dane statystyczne, o których mowa powyżej, nie są dostępne ze względu na nieprowadzenie przez służby meteorologiczne obserwacji i gromadzenia stosownych danych, wymóg określony w zdaniu poprzedzającym nie ma zastosowania, pod warunkiem, że Ubezpieczający dołożył należytej staranności w celu uzyskania ww. danych i posiada dokumentację potwierdzającą ich brak. Niniejsze postanowienie nie zmienia obowiązku prowadzenia przez Ubezpieczającego prac budowlano-montażowych zgodnie z przepisami prawa, ze szczególnym uwzględnieniem prawa budowlanego.

KLAUZULA NR 103**Wyłączenie szkód w uprawach rolnych i lasach**

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za jakiegokolwiek bezpośrednie lub pośrednie szkody spowodowane w uprawach rolnych, lasach lub hodowlach w wyniku realizacji prac budowlano-montażowych ubezpieczonego kontraktu.

KLAUZULA NR 104**Postanowienia specjalne dotyczące budowy tam i zbiorników wodnych**

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za:

- prace polegające na wzmocnianiu cementem (torkretowaniu) obszarów miękkiej skały lub zastosowanie innych dodatkowych środków bezpieczeństwa, nawet jeżeli konieczność ich użycia wyniknie dopiero w czasie prowadzenia prac budowlano-montażowych;
- koszty poniesione na odwadnianie, nawet w razie znacznego przekroczenia przez rzeczywistą ilość wody ilości pierwotnie oczekiwanej;
- szkody powstałe wskutek awarii systemu lub instalacji odwadniającej, jeżeli takich szkód można było uniknąć przez zastosowania odpowiednich urządzeń rezerwowych;
- koszty poniesione na dodatkowe uszczelnienie lub impregnację wodoodporną oraz dodatkowe instalacje i urządzenia służące do odprowadzania wód spływowych (ze zlewni) i/lub wód podziemnych;
- szkody powstałe wskutek osiadania spowodowanego przez niedostateczne zagęszczenie gruntu;
- szkody powstałe wskutek pęknięć lub przecieków.

KLAUZULA NR 106**Zastrzeżenie dotyczące otwartych odcinków prac**

- Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” będzie ponosiło odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez lub powstałe w nasypach, tarasach, wałach, wykopach, rowach, kanałach lub robotach drogowych wyłącznie pod warunkiem, że ich budowa realizowana była odcinkami nie przekraczającymi długości wymienionej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia:
  - w odniesieniu do pojedynczego frontu robót;
  - łącznie dla wszystkich prowadzonych równocześnie frontów robót.
- Maksymalna wysokość odszkodowania na jedno zdarzenie nie może w żadnym razie przekroczyć:
  - w odniesieniu do pojedynczego frontu robót kosztów naprawy odcinka o określonej długości;
  - w odniesieniu do wszystkich prowadzonych równolegle frontów robót łącznych kosztów naprawy odcinków o określonej łącznej długości.

4. TUW „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za:
- 1) szkody wynikłe z braku pełnej drożności naturalnych koryt rzecznych lub innych dróg przepływu wody, jeśli takie ograniczenie drożności powstało w związku z prowadzonymi pracami;
  - 2) szkody powstałe w rezultacie nie usunięcia przez Ubezpieczającego z naturalnych koryt rzecznych lub innych dróg przepływu wody, przeszkód lub zatorów (np. piachu lub drzew) w swobodnym przepływie wody, jeśli takie koryto rzeczne lub inna droga wodna znajdowała się w obrębie terenu budowy, niezależnie od faktu czy w normalnych warunkach pozostają one wypełnione wodą czy też nie.
5. Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 111

Postanowienia specjalne dotyczące usunięcia skutków obsunięcia się ziemi
Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za:

- 1) koszty poniesione na usunięcie skutków obsunięcia się ziemi w zakresie, w jakim przekraczają one koszty usunięcia pierwotnego materiału (podłoża) z obszaru dotkniętego takim obsunięciem się ziemi; ograniczenie niniejsze nie dotyczy obsunięcia się ziemi powodującego szkodę, jeżeli kontrakt nie przewidywał prac polegających na usuwaniu pierwotnego materiału w obrębie terenu budowy dotkniętego szkodą;
- 2) koszty poniesione na naprawę lub umocnienie zbocza lub innych nachylonych terenów, które uległy erozji, jeśli Ubezpieczający zaniedbał lub nie podjął w odpowiednim czasie niezbędnych działań zabezpieczających takie zbocza lub nachylone powierzchnie.

KLAUZULA NR 112

Postanowienia specjalne dotyczące środków zabezpieczenia przeciwpożarowego na terenie budowy

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” będzie ponosiło odpowiedzialność za szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez pożar lub wybuch, pod warunkiem że:
    - 1) w miarę postępu prac obiekty wyposażane są w sprawny, gotowy do użycia i dostępny przez cały czas odpowiedni sprzęt ppoż. oraz środki gaśnicze wystarczające do stłumienia pożaru jego początkowej fazy;
    - 2) stanowiska wyposażone w nawinięte węże gaśnicze i przenośne gaśnice będą poddawane regularnym przeglądom nie rzadziej niż dwa razy w tygodniu; wykonanie przeglądów będzie odnotowywane pisemnie w dokumentacji budowy;
    - 3) strefy pożarowe zostaną wydzielone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dla danego rodzaju obiektu tak szybko, jak to tylko możliwe po usunięciu szalunków; otwory szybów windowych, ciągów technicznych i innych przejść pomocniczych będą prowizorycznie zamknięte najszybciej jak to tylko możliwe, nie później jednak niż w momencie rozpoczęcia prac wykończeniowych;
    - 4) wszelkie odpady są usuwane regularnie, przy czym odpady łatwopalne usuwane są z poszczególnych kondygnacji na koniec każdego dnia pracy,
    - 5) system „zezwoleń na pracę” obejmuje wszystkie podmioty związane z realizacją prac budowlano-montażowych, zaangażowane we wszelkiego rodzaju prace niebezpieczne pożarowo, a zwłaszcza:
      - a) szlifowanie, cięcie, spawanie, lutowanie;
      - b) używanie opalarek;
      - c) zastosowanie gorących mas bitumicznych;
      - d) inne procesy powodujące wytwarzanie ciepła;
 rozpoczęcie prac niebezpiecznych pożarowo może nastąpić jedynie po uzyskaniu przez wykonawcę pisemnego zezwolenia na ich prowadzenie; wszelkie materiały palne oraz elementy konstrukcji obiektów i znajdujące się w nich instalacje występujące w miejscu prowadzenia prac oraz w jego sąsiedztwie są należycie zabezpieczone przed zapaleniem; prace niebezpieczne pożarowo są wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione i posiadające stosowne kwalifikacje oraz odpowiednio wyszkolone w zakresie ochrony ppoż. i wyposażone w podręczny sprzęt gaśniczy; miejsca prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo oraz pomieszczenia sąsiadujące i wszelkie inne, w których mogło wystąpić zagrożenie pożarowe, są kontrolowane po zakończeniu prac; kontrola jest ponawiana co godzinę, a następnie co cztery godziny po zakończeniu prac niebezpiecznych pożarowo;
  - 6) wszelkie materiały wykorzystywane do realizacji kontraktu powinny być składowane z podziałem na jednostki składowania, a wartość pojedynczej jednostki nie może przekroczyć kwoty podanej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia; poszczególne jednostki składowania powinny być odległe od siebie o co najmniej 15 m lub przedzielone ogniomurami; wszystkie materiały palne, a zwłaszcza wszystkie palne ciecze i gazy, muszą być składowane w odpowiedniej, bezpiecznej odległości od budowanego lub montowanego obiektu oraz od miejsca wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo;
  - 7) na terenie budowy wyznaczony jest koordynator ds. bezpieczeństwa terenu budowy (w tym bezpieczeństwa ppoż.); istnieje możliwość natychmiastowego powiadomienia najbliższej jednostki Straży Pożarnej w razie powstania pożaru; w miarę możliwości utrzymywana będzie stała linia łączności z najbliższą jednostką Straży Pożarnej; plan ochrony pożarowej i plan akcji na wypadek pożaru został opracowany i wprowadzony w życie i jest systematycznie uaktualniany, najbliższa jednostka Straży Pożarnej jest zapoznana z miejscem prac, do którego natychmiastowy dostęp jest zapewniony w każdej chwili; pracownicy firm związanych z realizacją prac budowlano-montażowych, jak również firm dozorujących teren budowy są przeszkoleni w zakresie ochrony ppoż.;
  - 8) teren budowy jest ogrodzony, a wstęp kontrolowany.
2. Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 113

Transport lądowy

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w ubezpieczonym mieniu, które powstały na terenie Rzeczypospolitej Polskiej podczas transportu lądowego (transport drogą powietrzną lub wodną pozostaje wyłączony z zakresu ubezpieczenia) na teren budowy, w rezultacie wypadku lub kolizji środka transportu, powodzi, trzęsienia ziemi, zalania, osunięcia lub zapadnięcia się ziemi, rabunku lub pożaru.

2. TUV „TUZ” wypłaci odszkodowanie, pod warunkiem że ubezpieczone mienie zostało profesjonalnie zabezpieczone i przygotowane do transportu, przy czym przez przygotowanie do transportu rozumie się również czynności sztauerskie (tzn. sposób rozmieszczenia i zamocowania mienia na środku transportu).
3. Maksymalna wartość mienia przewożonego na jednym środku transportu nie może przekraczać limitu odpowiedzialności wskazanego w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 115**Ubezpieczenie szkód będących rezultatem błędów projektowych, wad materiałowych i wadliwego wykonania**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUV „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w przedmiocie ubezpieczenia, spowodowane błędami projektowymi, wadą materiałową (w tym wadą odlewniczą) lub wadliwym wykonaniem.
2. Odszkodowanie za szkody objęte ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli zostanie wypłacone po uprzednim dodatkowym pomniejszeniu o koszty, które Ubezpieczający poniósłby na usunięcie wymienionych wyżej wad lub błędów, gdyby zostały one odkryte przed wystąpieniem szkody.
3. Niniejsza Klauzula nie dotyczy szkód spowodowanych wadą materiałową lub wadliwym wykonaniem jakiegokolwiek materiału budowlanego (przez który rozumie się wszelkiego rodzaju materiały stosowane do wykonania konstrukcji i wykończenia budynków lub budowli), dla których zastosowanie mają postanowienia OWU.

KLAUZULA NR 116**Ubezpieczenie ukończonych odcinków prac**

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUV „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody, które powstały w ukończonych częściach lub etapach prac budowlano-montażowych, instalacjach lub ich częściach albo w jednej lub większej ilości maszyn odebranych na podstawie końcowego protokołu zdawczo-odbiorczego lub włączonych do eksploatacji, pod warunkiem, że takie szkody są bezpośrednio wynikiem prac związanych z realizacją innych części kontraktu objętego ochroną ubezpieczeniową i wydarzyły się w okresie ich realizacji.

KLAUZULA NR 117**Postanowienia specjalne dotyczące prac związanych z układaniem rur oraz przewodów sieci wodociągowej i kanalizacyjnej**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUV „TUZ” będzie ponosiło odpowiedzialność za szkody spowodowane bezpośrednio lub pośrednio przez zalanie, zapiaszczenie, zamulenie, erozję, zapadnięcie lub wymycie rur, przewodów, wykopów lub szybów wyłącznie pod warunkiem, że:
  - 1) rury i przewody zostały zabezpieczone natychmiast po ich ułożeniu poprzez częściowe zasypanie wykopu w taki sposób, aby w razie zalania wykopu nie było możliwe ich przemieszczenie;
  - 2) rury i przewody zostały zabezpieczone natychmiast po ich ułożeniu poprzez odpowiednie zamknięcie lub zablokowanie otwartych zakończeń, tak aby uniemożliwić dostanie się do ich wnętrza wody, piasku, mułu itp.;
  - 3) urządzenia czopujące, które będą mogły być wykorzystane do

awaryjnego zabezpieczenia rur, są dostępne w pobliżu końców rur; zakończenia rur narażone na zalanie pozostają zacopowane w trakcie każdej przerwy w realizacji prac, a przynajmniej w nocy oraz w dni świąteczne;

- 4) wykopy, w których ułożone zostały rury i przewody, zostaną zasypane natychmiast po zakończeniu ostatnich prób ciśnieniowych.
2. Maksymalna wysokość odszkodowania na jedno zdarzenie nie może w żadnym razie przekroczyć kosztów naprawy odcinka, którego długość wskazana jest w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

3. Jeżeli postanowienia niniejszej Klauzuli odbiegają w jakikolwiek sposób od obowiązujących przepisów prawa (w tym dotyczących ochrony przeciwpożarowej), zawsze jako warunki, które muszą być spełnione, należy traktować te, które nakładają na Ubezpieczającego bardziej rygorystyczne postanowienia.

KLAUZULA NR 119**Mienie istniejące, należące do inwestora lub do Ubezpieczającego lub też znajdujące się w jego pieczy lub pod kontrolą**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUV „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w mieniu należącym do inwestora lub do Ubezpieczającego lub też znajdującym się w jego pieczy lub pod kontrolą, istniejącym na terenie budowy lub w jego bezpośrednim otoczeniu w dniu rozpoczęcia realizacji kontraktu, pod warunkiem, że szkody w tym mieniu wydarzyły się podczas okresu realizacji prac budowlano-montażowych oraz w bezpośrednim związku z prowadzeniem prac budowlano-montażowych objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach Rozdziału I OWU.
2. Mienie objęte umową ubezpieczenia w ramach niniejszej Klauzuli to: budynki, budowle, maszyny, urządzenia i instalacje.
3. TUV „TUZ” wypłaci odszkodowanie za szkody w mieniu ubezpieczonym w ramach niniejszej Klauzuli, z zastrzeżeniem, że przed rozpoczęciem realizacji prac jego stan był dobry oraz podjęte zostały wszelkie niezbędne środki mające na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkody.
4. W odniesieniu do szkód spowodowanych wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu, TUV „TUZ” ponosi odpowiedzialność jedynie za szkody w ubezpieczonym w ramach niniejszej Klauzuli mieniu, wynikłe z całkowitego lub częściowego zaważenia się budynków lub budowli, a także, jeżeli konstrukcja takiego budynku lub budowli została uszkodzona w sposób zagrażający jego stabilności i uniemożliwiający naprawę, w wyniku czego obiekt przeznaczony został do rozbioru. Wysokość szkody ustala się zawsze jako wartość rzeczywistą mienia.
5. Suma ubezpieczenia na jedno i wszystkie zdarzenia losowe oraz franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli, wskazane są w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.
6. TUV „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za:
  - 1) szkody, które można było przewidzieć, biorąc pod uwagę charakter prowadzonych prac budowlano-montażowych oraz sposób ich realizacji;
  - 2) koszty poniesione w wyniku działań podjętych w celu uniknięcia lub

zminimalizowania ryzyka wystąpienia szkody, które to działania okazały się niezbędne w trakcie okresu realizacji prac budowlano-montażowych.

KLAUZULA NR 120**Ubezpieczenie szkód spowodowanych wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu**

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału II OWU o odpowiedzialność cywilną za szkody spowodowane wibracjami, usunięciem lub osłabieniem elementów nośnych, podpór lub nośności gruntu, z zastrzeżeniem, że:

- 1) W odniesieniu do szkód rzeczowych w mieniu osób trzecich TUW „TUZ” ponosi odpowiedzialność jedynie za szkody wynikłe z całkowitego lub częściowego zawalenia się budynków, budowli lub konstrukcji, a także, jeżeli konstrukcja takiego budynku lub budowli została uszkodzona w sposób zagrażający jego stabilności i uniemożliwiający naprawę, w wyniku czego obiekt przeznaczony został do rozbiórki;
- 2) TUW „TUZ” ponosi odpowiedzialność za szkody w mieniu tylko wówczas, kiedy jego stan przed rozpoczęciem realizacji prac był dobry i zostały podjęte wszelkie niezbędne środki mające na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkody;
- 3) Na wniosek TUW „TUZ” Ubezpieczający będzie zobowiązany sporządzić, przed rozpoczęciem realizacji prac budowlano-montażowych i na własny koszt, raport o stanie technicznym zagrożonego mienia;
- 4) TUW „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za:
  - a) szkody, które były możliwe do przewidzenia uwzględniając charakter prowadzonych prac budowlano-montażowych oraz sposób ich realizacji;
  - b) uszkodzenia powierzchniowe, które nie mają wpływu na stabilność gruntu, budynku lub innego mienia i nie zagrażają ich użytkownikom;
  - c) koszty poniesione w wyniku działań podjętych w celu uniknięcia lub zminimalizowania ryzyka wystąpienia szkody, które okazały się niezbędne w trakcie okresu realizacji prac budowlano-montażowych.

KLAUZULA NR 121**Postanowienia specjalne dotyczące prac związanych z palowaniem, konstrukcją fundamentów oraz ścian oporowych, szczelnych lub szczelinowych**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za koszty poniesione przez Ubezpieczającego w związku z:
  - 1) koniecznością wymiany, poprawienia lub naprawy (prostowania) pali lub elementów ścian oporowych, szczelnych lub szczelinowych, które:
    - a) zostały niedopasowane, przesunięte, błędnie ustawione lub zakleszczyły się w trakcie ich wbijania lub montażu na terenie budowy;
    - b) zaginęły lub zostały porzucone, uszkodzone lub zniszczone w trakcie ich wbijania lub wyciągania;
    - c) zostały zablokowane, uszkodzone lub zniszczone w wyniku uszkodzenia lub zakleszczenia urządzenia do palowania lub osłony;
  - 2) koniecznością poprawienia lub naprawy rozłączonych, rozszczelnionych, rozczepionych lub niewłaściwie spasowanych elementów ścianek;
  - 3) koniecznością usunięcia przecieków lub koniecznością oczyszczenia w wyniku infiltracji jakiegokolwiek substancji;
  - 4) koniecznością wypełnienia pustych przestrzeni lub wymiany utraconego bentonitu lub jakiegokolwiek płynu stabilizującego;
  - 5) brakiem pozytywnego wyniku testów obciążeniowych

przeprowadzonych w odniesieniu do pali lub jakichkolwiek elementów fundamentów lub w związku z faktem niespełnienia przez te elementy jakichkolwiek innych projektowanych parametrów wytrzymałościowych;

- 6) koniecznością odtworzenia profilu lub wymiarów.

2. Niniejsza Klauzula nie ma zastosowania w odniesieniu do szkód spowodowanych działaniem sił przyrody; obowiązek udowodnienia, że przyczyną powstania wymienionych w niniejszej Klauzuli i wyłączonych z zakresu ochrony ubezpieczeniowej kosztów było działanie sił przyrody, spoczywa na Ubezpieczającym.

KLAUZULA NR 201**Okres gwarancji**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o szkody w ubezpieczonych pracach budowlano-montażowych powstałe w okresie konserwacji lub gwarancji wskazanym w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia w sytuacji, gdy szkody te są wynikiem błędów projektowych, wad materiałowych (w tym wad odlewniczych) lub wadliwego wykonania.
2. Odszkodowanie za szkody objęte ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli zostanie wypłacone po uprzednim pomniejszeniu o koszty, które Ubezpieczający poniosłby na usunięcie wymienionych wyżej wad lub błędów, gdyby zostały one odkryte przed wystąpieniem szkody.
3. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na warunkach niniejszej Klauzuli nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych bezpośrednio lub pośrednio w związku z pożarem, eksplozją lub działaniem siły wyższej;
  - 2) w eksploatowanych przed przystąpieniem do ich montażu maszynach, urządzeniach i instalacjach, które następnie były montowane zgodnie z kontraktem;
  - 3) o charakterze następczym;
  - 4) z tytułu odpowiedzialności cywilnej.
4. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe oraz franszyza redukcyjna dla szkód obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli, wskazane są w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 203**Postanowienia specjalne dotyczące maszyn używanych**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” nie ponosi dodatkowo odpowiedzialności za szkody we wcześniej eksploatowanych, będących przedmiotem montażu instalacjach, maszynach i urządzeniach objętych umową ubezpieczenia:
  - 1) których powstanie można przypisać wcześniejszej eksploatacji;
  - 2) powstałych w trakcie lub do których przyczyniły się czynności demontażu (jeśli prace demontażowe nie zostały objęte ochroną ubezpieczeniową);
  - 3) powstałych w jakichkolwiek częściach niemetalowych.

KLAUZULA NR 218**Koszty poszukiwania przecieków przy układaniu rurociągów**

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres

ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego z tytułu:

- 1) poszukiwania przecieków, które ujawniły się podczas wykonywania testu hydrostatycznego (włącznie z kosztami wypożyczenia specjalistycznej aparatury oraz kosztami jej obsługi i transportu);
- 2) robót ziemnych na nieuszkodzonym odcinku rowu, o ile roboty te będą konieczne w związku z poszukiwaniem lub usuwaniem przecieków, np. wykonanie wykopów, odkrycie rurociągu, ponowne zasypianie, pod warunkiem, że:
  - a) przeciek został spowodowany zdarzeniem losowym objętym umową ubezpieczenia, oraz
  - b) wskazany w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia procent spoin spawalniczych został prześwietlony promieniami rentgenowskimi, a wykryte w ten sposób wady zostały w należyty sposób usunięte.
2. Koszty spowodowane błędnie wykonaną naprawą wadliwych spoin spawalniczych są wyłączone z zakresu ochrony ubezpieczeniowej.
3. Limity odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia losowe dla:
  - 1) pojedynczego testowanego hydrostatycznie odcinka;
  - 2) łącznie wszystkich kosztów obejmowanych ochroną w ramach niniejszej Klauzuli w okresie realizacji prac budowlano-montażowych, wskazane są w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULA NR 219

Postanowienia specjalne dotyczące poziomych wierceń kierunkowych przy przejściach rur, przewodów lub rurociągów pod rzekami, nasypami, drogami itp.

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” będzie ponosiło odpowiedzialność za szkody powstałe w trakcie wykonywania poziomych wierceń kierunkowych przy przejściach rur, przewodów lub rurociągów pod rzekami, nasypami, drogami itp., pod warunkiem, że przed rozpoczęciem prac przeprowadzono analizę gruntu (obejmującą m.in. pobranie próbek oraz wiercenia próbne) zgodnie z wymogami i standardami obowiązującymi przy prowadzeniu prac wiertniczych oraz że wykonawca dysponuje wiedzą i doświadczeniem w technikach prowadzenia wierceń kierunkowych.
2. TUW „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe:
  - 1) w wyniku rozminięcia się z docelowym punktem wiercenia lub w związku z jakimkolwiek odchyleniem od planowanego kierunku wiercenia;
  - 2) w rezultacie strat, ubytków lub utracie właściwości płynu stabilizującego (np. bentonitu);
  - 3) w zewnętrznej izolacji rur, przewodów lub rurociągów w obrębie terenu kierunkowego wiercenia.
3. Dla szkód powstałych w trakcie wykonywania poziomych wierceń kierunkowych ustala się franszyzę redukcyjną w wysokości 20% wysokości szkody, jednak nie mniej niż kwota wskazana w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

KLAUZULE DODATKOWE

Klauzula usunięcia rumowiska

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres

ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego w związku z uprzątnięciem pozostałości po szkodzie objętej ochroną ubezpieczeniową, łącznie z kosztami rozbiórki i demontażu części niezdatnych do użytku, ich wywozem, składowaniem lub utylizacją; dodatkowo ochrona obejmuje również koszty demontażu i ponownego montażu nieuszkodzonych części ubezpieczonego mienia, jeżeli czynności takie są niezbędne w celu przeprowadzenia naprawy mienia dotkniętego szkodą; w żadnym razie nie będą pokrywane koszty związane z usunięciem zanieczyszczeń gleby lub wody i ich rekultywacją.

2. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazany jest w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Klauzula kosztów dodatkowych

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału I OWU o niezbędne i uzasadnione koszty dodatkowe poniesione przez Ubezpieczającego bezpośrednio w konsekwencji zaistniałej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową. Koszty, o których mowa w niniejszej klauzuli, obejmują:
  - 1) koszty dodatkowe składowania, zabezpieczenia lub transportu ubezpieczonego mienia;
  - 2) koszty dodatkowe związane z czynnościami mającymi na celu zapobieżenie zwiększeniu się szkody, z włączeniem kosztów akcji ratowniczej oraz poszukiwawczej, w tym także kosztów poszukiwania wycieków wody, pary oraz gazu oraz kosztów zabiegów odkażających;
  - 3) koszty dodatkowe związane z wynagrodzeniem należnym architektom, inspektorom, inżynierom – konsultantom, a także pozostałe koszty ekspertów, które Ubezpieczający jest zobowiązany ponieść w celu odtworzenia lub zastąpienia ubezpieczonego mienia uszkodzonego, zniszczonego lub utraconego w wyniku zaistnienia zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia, z zastrzeżeniem, że wyłączone są koszty poniesione na wyliczenie i przygotowanie roszczenia przez Ubezpieczającego, natomiast ubezpieczone koszty ekspertów nie mogą przekraczać obowiązujących średnich stawek rynkowych;
  - 4) koszty dodatkowe związane z odtworzeniem planów, rysunków lub innych dokumentów kontraktowych uszkodzonych, zniszczonych lub utraconych w wyniku zaistnienia zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia; całkowita wartość kosztów obejmowanych ochroną w ramach niniejszej Klauzuli zostaje ograniczona do kosztów robocizny poniesionych na takie odtworzenie dokumentów z włączeniem kosztów pracy w godzinach nadliczbowych oraz przeprowadzenia niezbędnych badań i analiz.
2. Koszty dodatkowe objęte ochroną ubezpieczeniową są wskazane w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia dla kosztów obejmowanych ochroną ubezpieczeniową w ramach niniejszej Klauzuli wskazany jest w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia.

Klauzula osób wizytujących

1. Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą oraz za dopłatą dodatkowej składki, TUW „TUZ” rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej w ramach Rozdziału II OWU o odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone osobom wizytującym teren budowy

będącym pracownikami Ubezpieczającego lub innego podmiotu związanego z realizacją prac budowlano-montażowych, pod warunkiem że osoby takie przed wejściem na teren budowy uzyskały zezwolenie kierownictwa budowy na przeprowadzenie wizytacji i przebywanie na placu budowy oraz że wizytacja odbywa się przy stałej obecności przedstawiciela kierownictwa budowy, z zachowaniem zasad BHP.

- Wypłata świadczenia na rzecz osoby poszkodowanej lub uprawnionej do otrzymania świadczenia następuje na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego zapadłego przeciwko sprawcy szkody lub ugody poszkodowanego ze sprawcą, za zgodą TUW „TUZ” i stanowi nadwyżkę ponad świadczenie ustalone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie obowiązujących przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Z zakresu ubezpieczenia, w ramach niniejszej Klauzuli, wyłączona pozostaje odpowiedzialność cywilna Ubezpieczającego jako pracodawcy za następstwa wypadków przy pracy.

Klauzula likwidacji drobnych szkód

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, w razie szkód, których szacowana całkowita wysokość ponad przyjęty w umowie ubezpieczenia poziom franszyzy redukcyjnej w dniu powstania nie przekracza kwoty wskazanej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający ma prawo przystąpić natychmiast po zgłoszeniu szkody do jej likwidacji, zachowując części uszkodzone oraz sporządzając uprzednio pisemny protokół o okolicznościach powstania szkody oraz jej skutkach (wraz z dokumentacją zdjęciową). Protokół powinien zawierać podpisy przedstawicieli Ubezpieczającego, świadka zdarzenia lub osoby, która wykryła szkodę oraz, jeśli to możliwe, oświadczenie sprawcy szkody. Niezależnie od powyższych postanowień, Ubezpieczający ma obowiązek powiadomić o szkodzie Policję, jeżeli szkoda jest wynikiem lub posiada znamiona przestępstwa.

Klauzula przedłużenia okresu ubezpieczenia

- Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, TUW „TUZ” nie będzie pobierało dodatkowej składki w razie przedłużenia okresu realizacji prac budowlano-montażowych w wyniku wydłużenia czasu realizacji kontraktu maksymalnie o liczbę dni wskazaną w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. W razie konieczności dalszego przedłużenia okresu realizacji prac budowlano-montażowych powodującej, że łączna długość przedłużenia przekroczy wskazaną liczbę dni, a także, gdy przedłużenie nastąpi o większą niż wskazana liczba dni, składka dodatkowa będzie naliczana proporcjonalnie do całości okresu przedłużenia.
- Postanowień niniejszej Klauzuli w żadnym razie nie należy interpretować jako zgody TUW „TUZ” na przedłużenie okresu realizacji prac budowlano-montażowych. Przedłużenie okresu realizacji prac budowlano-montażowych może zostać objęte ubezpieczeniem pod warunkiem dokonania pisemnego zgłoszenia Ubezpieczającego oraz pisemnego potwierdzenia tego faktu przez TUW „TUZ”.

Klauzula automatycznego wzrostu

Z zachowaniem postanowień i wyłączeń OWU niezmienionych niniejszą Klauzulą, strony postanawiają, że jeżeli w trakcie okresu realizacji prac budowlano-montażowych okaże się, że faktyczna wartość kontraktu przewyższa przyjętą w momencie zawierania umowy sumę ubezpieczenia prac budowlano-montażowych, suma ubezpieczenia takich prac zostanie

automatycznie zwiększona o wartość nadwyżki, jednak nie więcej niż o wskazany w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia procent sumy ubezpieczenia prac budowlano-montażowych oraz pod warunkiem, że ostateczna, całkowita wartość kontraktu zostanie zadeklarowana przez Ubezpieczającego nie później niż w terminie 30 dni po zakończeniu okresu realizacji prac budowlano-montażowych. W takim przypadku składka wymieniona w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia stanowi składkę zaliczkową, niepodlegającą zwrotowi. Na podstawie deklaracji wartości kontraktu przedstawionej przez Ubezpieczającego TUW „TUZ” dokona rozliczenia składki zaliczkowej przy zastosowaniu stawki wskazanej w polisie lub innym dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. Jeżeli ustalona w ten sposób składka ostateczna przewyższa składkę zaliczkową, Ubezpieczający zobowiązany jest do opłacenia różnicy pomiędzy składką ostateczną a składką zaliczkową.

Aneks nr 1 do ogólnych warunków ubezpieczenia

§ 1

- Niniejszy aneks zostaje wprowadzony w życie w związku ze zmianą od dnia 10.08.2007 r. Kodeksu cywilnego w części dotyczącej umowy ubezpieczenia.
- Zapisy niniejszego aneksu mają pierwszeństwo stosowanie przed postanowieniami doręczonych Ubezpieczającemu ogólnych warunków ubezpieczenia, zwanych dalej OWU.
- W sprawach nieuregulowanych niniejszym Aneksem, do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie stosowne OWU doręczone Ubezpieczającemu przed zawarciem umowy ubezpieczenia, a także właściwe przepisy prawa polskiego, w szczególności Kodeksu cywilnego oraz Ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Ubezpieczenie na cudzy rachunek

§ 2

- Umowę ubezpieczenia Ubezpieczający może także zawrzeć na cudzy rachunek, tj. na rachunek Ubezpieczonego wskazanego w umowie ubezpieczenia. TUW „TUZ” może podnieść zarówno przeciwko Ubezpieczonemu, jak i Ubezpieczającemu zarzut, który ma wpływ na odpowiedzialność ubezpieczeniową TUW „TUZ”.
- W przypadku umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek:
  - TUW „TUZ” na wniosek Ubezpieczonego doręcza mu tekst OWU;
  - obowiązki Ubezpieczającego wynikające z OWU odnoszą się również do Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem pkt 3-6;
  - roszczenie o zapłatę składki przysługuje TUW „TUZ” wyłącznie przeciwko Ubezpieczającemu;
  - obowiązki Ubezpieczającego dotyczące udzielenia odpowiedzi na wszystkie pytania zamieszczone we wniosku lub skierowane do Ubezpieczającego w innej formie przed zawarciem umowy ubezpieczenia, spoczywają również na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek;
  - obowiązki Ubezpieczającego dotyczące niezwłocznego zgłaszania zmian okoliczności, o które zapytywał TUW „TUZ” przed zawarciem umowy ubezpieczenia, spoczywają również na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek;
  - obowiązki Ubezpieczającego dotyczące wymaganego terminu powiadomienia o wypadku, spoczywają również na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy ubezpieczenia

na jego rachunek;

- 7) wyłączenia odpowiedzialności określone w § 10 ust. 1 i 2 niniejszego Aneksu stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego;
- 8) dotyczącej ubezpieczenia osobowego – Ubezpieczony obowiązany jest wyrazić zgodę na wskazane przez Ubezpieczającego osoby do otrzymania świadczenia w razie śmierci Ubezpieczonego (zapis nie ma zastosowania do umowy na cudzy rachunek, gdy Ubezpieczający nie wskazuje uprawnionego do otrzymania świadczenia);
- 9) dotyczącej ubezpieczenia osobowego – wymagana jest akceptacja Centrali TUW „TUZ”, o ile Ubezpieczający wnioskuje o zawarcie umowy ubezpieczenia na okaziciela.

Umowy ubezpieczenia

§ 3

Zapisy dotyczące zawarcia umowy ubezpieczenia określono we właściwych OWU, z zastrzeżeniem postanowień zawartych w § 2 niniejszego Aneksu.

§ 4

1. Jeżeli umowę ubezpieczenia zawarto na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpić od umowy ubezpieczenia, w terminie 30 dni, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni, od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Ubezpieczający, jak i TUW „TUZ” może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w terminie 14 dni od otrzymania od drugiej strony żądania zmiany wysokości składki na skutek ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa powstania szkody.
3. Jeżeli TUW „TUZ” ponosi odpowiedzialności jeszcze przed zaplaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w wymaganym terminie, TUW „TUZ” może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego.
4. Za porozumieniem stron możliwe jest rozwiązanie umowy ubezpieczenia przed końcem okresu ubezpieczenia, jeżeli rozwiązanie tej umowy ma na celu zawarcie z TUW „TUZ” kolejnych umów ubezpieczenia na ten sam okres ubezpieczenia i na bazie tych samych OWU (tzw. wyrównanie okresów ubezpieczenia).
5. Przy ubezpieczeniu osobowym Ubezpieczający może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia, w każdym czasie z zachowaniem terminu określonego w umowie lub OWU, a w razie jego braku ze skutkiem natychmiastowym (zapis niniejszego ustępu dotyczy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków i innych ubezpieczeń osobowych oferowanych przez TUW „TUZ”).

§ 5

1. Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się:
  - 1) z upływem okresu ubezpieczenia, na jaki została zawarta;
  - 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia lub jej wypowiedzenia;
  - 3) z dniem określonym w porozumieniu stron, o którym mowa w § 4 ust. 4 niniejszego Aneksu;
  - 4) w przypadku niezapłacenia składki lub kolejnej raty składki w wyznaczonym terminie – z upływem 7 dni, licząc od daty otrzymania przez Ubezpieczającego wezwania od TUW „TUZ” do zapłacenia zaległej raty składki z zagrożeniem ustania odpowiedzialności (rozwiązania

umowy ubezpieczenia);

- 5) z chwilą wyczerpania się sum ubezpieczenia lub wypłaty odszkodowania za szkodę całkowitą; o ile w OWU nie zdefiniowano szkody całkowitej – za taką szkodę uznaje się każdą stratę (w szczególności: utratę, zniszczenie lub nawet uszkodzenie uniemożliwiające dalsze korzystanie z przedmiotu ubezpieczenia) związaną z interesem majątkowym stanowiącym przedmiot ubezpieczenia i skutkującą wypłatą odszkodowania, nawet jeżeli wysokość odszkodowania nie jest równa sumie ubezpieczenia;
- 6) w ubezpieczeniach osobowych – z chwilą wyczerpania sumy ubezpieczenia lub z chwilą zgonu Ubezpieczonego, chyba że umowa ubezpieczenia obejmuje ochroną ubezpieczeniową większą liczbę osób.

2. Rozwiązanie umowy ubezpieczenia w sytuacji przejścia prawa własności na nowego właściciela rzeczy ruchomej oraz nieruchomości określono we właściwych OWU doręczonych Ubezpieczającemu.

Początek i koniec odpowiedzialności

§ 6

1. Odpowiedzialność TUW „TUZ” rozpoczyna się od dnia oznaczonego w polisie jako początek okresu ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od następnego dnia po zawarciu umowy ubezpieczenia i zaplaceniu składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Jeżeli w polisie określono późniejszy termin zapłaty składki lub jej pierwszej raty, odpowiedzialność TUW „TUZ” rozpoczyna się od dnia oznaczonego w polisie jako początek okresu ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od następnego dnia po zawarciu umowy ubezpieczenia.
3. Odpowiedzialność TUW „TUZ” kończy się z chwilą rozwiązania umowy ubezpieczenia.

Składka ubezpieczeniowa

§ 7

1. Zapisy dotyczące sposobu obliczenia składki oraz przysługujących Ubezpieczającemu ewentualnych zniżek składki, a także ewentualnego stosowania przez TUW „TUZ” zwyczaj składki zawarto we właściwych OWU, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Uchylone zostają postanowienia dotyczące stosowania zniżek i zwyczaj generalnych z tytułu członkostwa w TUW „TUZ”, o ile takie zapisy znajdują się w OWU doręczonych Ubezpieczającemu.

§ 8

1. Składkę oblicza się za okres odpowiedzialności TUW „TUZ”. Wysokość składki za ubezpieczenie określa się w polisie i na podstawie taryfy składek obowiązującej w dniu zawarcia lub zmiany umowy ubezpieczenia. Termin zapłaty składki określa się w polisie.
2. Składka może być rozłożona na raty. Termin zapłaty pierwszej i kolejnych rat oraz ich wysokość określa się w polisie. Za zapłatą składki lub raty składki nie uważa się zapłaty kwoty niższej od wynikającej z umowy ubezpieczenia.
3. Zapłaty składki lub jej pierwszej raty Ubezpieczający dokonuje w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia, chyba że umówiono się inaczej.
4. Za dzień zapłaty składki lub raty składki uważa się datę, kiedy TUW „TUZ” mogło składką lub jej ratą dysponować (wpłynięcie środków na rachunek

bankowy TUW „TUZ” lub przyjęcie gotówki za potwierdzeniem przez przedstawiciela TUW „TUZ”).

5. Składkę uzupełniającą i dodatkową (odpowiednio: w przypadku przywrócenia do pierwotnej wysokości sumy ubezpieczenia po wypłacie odszkodowania/świadczenia lub podwyższenia sumy ubezpieczenia), oblicza się za każdy dzień pozostałego okresu ubezpieczenia.
6. Z chwilą ustalenia odszkodowania/świadczenia (zatwierdzenia do wypłaty) wszystkie niezapłacone jeszcze raty składki stają się wymagalne. Jeżeli Ubezpieczający nie zapłaci należnych rat składki przed wypłatą odszkodowania/świadczenia, TUW „TUZ” potrąca je od ustalonego odszkodowania/świadczenia. Postanowienia niniejszego ustępu nie zwalniają Ubezpieczającego z obowiązku zapłaty składki lub jej rat w terminie oznaczonym w polisie nawet, jeżeli toczy się jeszcze proces likwidacji szkody. Postanowień niniejszego ustępu nie stosuje się do ubezpieczeń, gdzie przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna.
7. W razie ujawnienia okoliczności pociągającej za sobą istotne zwiększenie prawdopodobieństwa powstania szkody, TUW „TUZ” może odpowiednio zwiększyć składkę, poczynając od chwili, gdy zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W takim przypadku TUW „TUZ” wezwie Ubezpieczającego do zapłaty podwyższonej składki.

§ 9

1. Rozwiązanie umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego od obowiązku zapłaty składki za okres odpowiedzialności ubezpieczeniowej ponoszonej przez TUW „TUZ”.
2. W razie rozwiązania umowy ubezpieczenia przed upływem okresu ubezpieczenia, składka za nie wykorzystany okres odpowiedzialności ubezpieczeniowej podlega zwrotowi, o ile:
  - 1) nie zaistniała szkoda objęta odpowiedzialnością ubezpieczeniową, która spowodowała bądź spowoduje wyczerpanie sumy ubezpieczenia, tj. za którą TUW „TUZ” wypłaciło odszkodowanie równe sumie ubezpieczenia lub za którą jest zobowiązane do wypłaty odszkodowania równego sumie ubezpieczenia (tzw. konsumpcja sumy ubezpieczenia) **oraz**
  - 2) nie zaistniała szkoda całkowita, o której mowa w § 5 ust. 1 pkt 5 niniejszego Aneksu, objęta odpowiedzialnością ubezpieczeniową, za którą TUW „TUZ” wypłaciło odszkodowanie lub za którą jest zobowiązane do wypłaty odszkodowania;
  - 3) w ubezpieczeniu osobowym nie zaistniała szkoda objęta odpowiedzialnością ubezpieczeniową, która spowodowała bądź spowoduje wyczerpanie się sumy ubezpieczenia lub nie nastąpił zgon Ubezpieczonego skutkujący wypłatą określonego świadczenia.
3. W przypadku zaistnienia szkody, za którą TUW „TUZ” zobowiązane jest lub może być zobowiązane do wypłaty odszkodowania, składka za niewykorzystany okres odpowiedzialności podlega zwrotowi po zamknięciu procesu (postępowania) likwidacyjnego i pisemnego doręczenia stanowiska w danej szkodzie, o ile zachodzą warunki określone w ust. 2.
4. Należną do zwrotu składkę oblicza się za nie wykorzystany okres odpowiedzialności ubezpieczeniowej proporcjonalnie do pozostałej sumy ubezpieczenia, stanowiącej różnicę między sumą ubezpieczenia

a wypłaconym odszkodowaniem/świadczeniem, o ile zachodzą warunki określone w ust. 2. Każdy rozpoczęty dzień liczy się jako wykorzystany.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 10

1. TUW „TUZ” nie odpowiada za szkody, jeżeli Ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie (świadczenie) się nie należy, chyba że OWU doręczone Ubezpieczającemu stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania (świadczenia) odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.
2. TUW „TUZ” nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
3. Pozostałe wyłączenia odpowiedzialności TUW „TUZ” określone w OWU doręczonych Ubezpieczającemu pozostają bez zmian (pozostają w mocy).

Roszczenia Regresowe

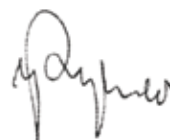
§ 11

1. Z chwilą wypłaty odszkodowania roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na TUW „TUZ” do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli TUW „TUZ” pokryło tylko część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia roszczeń.
2. Nie przechodzą na TUW „TUZ” roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
3. TUW „TUZ” może odmówić przyznania odszkodowania/świadczenia lub je odpowiednio ograniczyć, jeżeli Ubezpieczający bez zgody TUW „TUZ” zrzekł się roszczeń w stosunku do osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę lub w inny sposób uniemożliwił TUW „TUZ” dochodzenie roszczeń regresowych. Jeżeli zrzeczenie się roszczeń lub uniemożliwienie TUW „TUZ” dochodzenia roszczeń regresowych zostanie ujawnione po wypłacie odszkodowania/świadczenia, TUW „TUZ” przysługuje prawo dochodzenia od Ubezpieczającego zwrotu całości lub odpowiedniej części wypłaconego odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi, naliczonymi od dnia wypłaty odszkodowania.

Postanowienia końcowe

§ 12

1. Niniejszy Aneks został zatwierdzony Uchwałą Zarządu TUW „TUZ” nr U/50/2007 z dnia 18 lipca 2007 roku.
2. Niniejszy Aneks wchodzi w życie z dniem 10 sierpnia 2007 roku i ma zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od tej daty.

Jacek Rykowski
Członek Zarządu

Małgorzata Zielińska
Wiceprezes Zarządu

Postanowienia ogólne
§ 1

1. Niniejszym Aneksem wprowadza się do ogólnych warunków ubezpieczenia zasady składania i rozpatrywania reklamacji oraz skarg przez TUZ Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych (zwane dalej TUZ TUW) składanych przez Klientów TUZ TUW.
2. Ilekroć w niniejszym Aneksie jest mowa o:
  - 1) **Kliencie** – należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której obowiązujące przepisy przyznają zdolność prawną, która korzysta lub korzystała lub zamierza skorzystać z usług świadczonych przez TUZ TUW.
  - 2) **Reklamacji** – należy przez to rozumieć wystąpienie skierowane do TUZ TUW przez jego Klienta, będącego osobą fizyczną (ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia), w którym Klient zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez TUZ TUW.
  - 3) **Skardze** – należy przez to rozumieć wystąpienie skierowane przez Klienta, z wyłączeniem spraw objętych zakresem podmiotowym i przedmiotowym zarezerwowanym dla reklamacji, dotyczące zaniedbań, uchybień czy też nienależytego wykonania obowiązków przez jednostki organizacyjne TUZ TUW, pracowników TUZ TUW lub agentów ubezpieczeniowych, z którymi współpracuje TUZ TUW.

Miejsce składania reklamacji i skarg
§ 2

Reklamacja albo skarga może być złożona w każdej jednostce organizacyjnej TUZ TUW obsługującej Klienta.

Formy składania reklamacji i skarg
§ 3

1. Klienci mogą złożyć reklamację albo skargę w następujących formach:
  - 1) pisemnej:
    - a) osobiście w jednostce organizacyjnej TUZ TUW zajmującej się obsługą Klienta albo
    - b) przesyłką pocztową lub listem poleconym wysłanym na adres siedziby TUZ TUW (Centrali) lub każdej jednostki terenowej TUZ TUW;
  - 2) ustnie:
    - a) telefonicznie na numer (+48) 22 441 57 57 albo
    - b) osobiście do protokołu podczas wizyty Klienta w jednostce organizacyjnej TUZ TUW zajmującej się obsługą Klienta;
  - 3) pocztą elektroniczną na adres reklamacje@tuz.pl.
2. Wykaz wszystkich jednostek organizacyjnych (Centrali oraz jednostek terenowych TUZ TUW) wraz z danymi kontaktowymi dostępny jest na stronie internetowej: www.tuz.pl.

Zasady składania reklamacji i skarg
§ 4

1. Złożenie reklamacji albo skargi niezwłocznie po powzięciu przez Klienta zastrzeżeń dotyczących usług świadczonych przez TUZ TUW może ułatwić i przyspieszyć jej rzetelne rozpatrzenie, chyba, że okoliczność ta nie ma wpływu na sposób procedowania z reklamacją albo skargą.
2. W celu sprawnego przeprowadzenia procesu rozpatrywania reklamacji albo skargi, reklamacja albo skarga powinna zawierać w szczególności:
  - 1) imię i nazwisko (nazwa) Klienta,

- 2) adres zamieszkania (siedziby) Klienta lub adres do korespondencji oraz numer telefonu kontaktowego,
- 3) numer polisy lub numer szkody lub numer sprawy jeżeli taki został nadany.

Sposób potwierdzenia wpływu reklamacji i skargi
§ 5

Na żądanie Klienta TUZ TUW potwierdza fakt otrzymania reklamacji albo skargi w formie pisemnej lub w inny sposób uzgodniony z Klientem.

Termin rozpatrzenia reklamacji i skarg
§ 6

1. Odpowiedź na reklamację albo skargę, powinna być udzielona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji albo skargi. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie odpowiedzi przed jego upływem.
2. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji albo skargi i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 1, TUZ TUW powinien przekazać Klientowi, który wystąpił z reklamacją albo skargą, informację w której:
  - 1) wyjaśni przyczynę opóźnienia;
  - 2) wskaże okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
  - 3) określi przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji albo skargi i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.

Sposób powiadomienia o rozpatrzeniu reklamacji i skarg
§ 7

1. Odpowiedź na reklamację albo skargę wniesioną przez Klienta powinna być udzielona w formie pisemnej (w postaci papierowej) lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji.
2. Odpowiedź udzielona w formie pisemnej powinna być wysłana przesyłką pocztową lub listem poleconym wysłanym na adres wskazany przez Klienta.
3. Na wyłączny wniosek Klienta odpowiedź może być dostarczona pocztą elektroniczną.

Informacje dodatkowe
§ 8

1. TUZ TUW podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
2. W przypadku nieuwzględnienia roszczeń wynikających z reklamacji albo skargi Klient ma możliwość:
  - 1) wystąpienia z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy do Rzecznika Finansowego lub w przypadku Klientów będących konsumentami także możliwość zwrócenia się o pomoc do właściwego miejscowo Powiatowego (Miejskiego) Rzecznika Konsumenta,
  - 2) wystąpienia z powództwem przeciwko TUZ TUW do sądu miejscowo właściwego do rozpoznania sprawy.

Postanowienia końcowe
§ 9

1. Niniejszy Aneks został zatwierdzony Uchwałą Zarządu TUZ TUW nr U/85/2015 z dnia 30 października 2015 r.
2. Niniejszy Aneks wchodzi w życie z dniem podjęcia Uchwały.

Aneks nr 4

do Ogólnych warunków ubezpieczenia prac budowlano – montażowych zatwierdzonych Uchwałą Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” nr RN/31/2006 z dnia 12 września 2006 r., Aneksu nr 1 zatwierdzonego Uchwałą Zarządu TUW „TUZ” Nr U/50/2007 z dnia 18 lipca 2007 r. oraz Aneksu nr 2 zatwierdzonego Uchwałą Zarządu TUZ TUW Nr U/85/2015 z dnia 30 października 2015 r.

§ 1

1. Niniejszy Aneks zostaje wprowadzony w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.
2. Do ogólnych warunków ubezpieczenia, zwanych dalej OWU, wprowadza się dodatkowe postanowienia określone w § 2 niniejszego Aneksu.
3. Zapisy niniejszego Aneksu mają pierwszeństwo stosowania przed postanowieniami OWU.

§ 2**1. Postanowienia ogólne**

- 1) Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
- 2) Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
- 3) Prawem właściwym dla umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie niniejszych OWU jest prawo polskie.
- 4) Wszelkie zawiadomienia i oświadczenia w związku z umową ubezpieczenia powinny być składane na piśmie, lub w inny uzgodniony przez strony umowy sposób.
- 5) W przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek Ubezpieczający powinien umożliwić Ubezpieczonemu zapoznanie się z informacjami wynikającymi z umowy ubezpieczenia dotyczącymi przesłanek wypłaty odszkodowania i innych świadczeń oraz ograniczeń i wyłączeń odpowiedzialności TUZ TUW uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia.

2. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia

- 1) Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą – w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy TUZ TUW nie poinformował ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym Ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.
- 2) Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, Ubezpieczający będący konsumentem może odstąpić od umowy ubezpieczenia bez podania przyczyny, składając oświadczenie na piśmie, w terminie 30 dni od dnia poinformowania go o zawarciu umowy lub od dnia doręczenia mu informacji, które należy przekazać konsumentowi na podstawie

przepisów dotyczących zawierania umów na odległość, jeżeli jest to termin późniejszy. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem oświadczenie zostało wysłane.

3. Wypłata odszkodowania

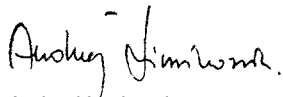
- 1) TUZ TUW wypłaca odszkodowanie lub świadczenie na podstawie uznania roszczenia uprawnionego z umowy ubezpieczenia w wyniku ustaleń dokonanych w przeprowadzonym przez siebie postępowaniu, o którym mowa w zawartej z nim ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
- 2) Po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, TUZ TUW informuje o tym ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia losowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczenia, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, na piśmie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności TUZ TUW lub wysokości świadczenia, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.
- 3) W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, zawiadomienie o wystąpieniu zdarzenia losowego może zgłosić również ubezpieczony albo jego spadkobiercy. W tym przypadku spadkobierca jest traktowany tak jak uprawniony z umowy ubezpieczenia.
- 4) Jeżeli w terminach określonych w ustawie lub w umowie TUZ TUW nie wypłaci odszkodowania lub świadczenia, zawiadamia na piśmie:
  - a) osobę zgłaszającą roszczenie oraz
  - b) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie- o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część świadczenia.
- 5) Jeżeli odszkodowanie lub świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, TUZ TUW informuje o tym na piśmie:
  - a) osobę występującą z roszczeniem oraz
  - b) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie- wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty świadczenia. Informacja ta zawiera pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.
- 6) TUZ TUW udostępnia ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności TUZ TUW lub wysokości odszkodowania lub świadczenia. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez TUZ TUW udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez TUZ TUW.
- 7) Informacje i dokumenty, o których mowa w pkt. 6, TUZ TUW udostępnia, na żądanie, w postaci elektronicznej.
- 8) Sposób:
  - a) udostępniania informacji i dokumentów, o których mowa w pkt. 6,
  - b) zapewniania możliwości pisemnego potwierdzenia udostępnianych zgodnie z pkt. 6 informacji,

- c) zapewniania możliwości sporządzenia kserokopii dokumentów i potwierdzania ich zgodności z oryginałem zgodnie z pkt. 6 – nie może wiązać się z nadmiernymi utrudnieniami dla osób, o których mowa w pkt. 6.
- 9) Koszty sporządzenia kserokopii oraz udostępniania informacji i dokumentów w postaci elektronicznej, ponoszone przez osoby, o których mowa w pkt. 6 nie mogą odbiegać od przyjętych w obrocie zwykłych kosztów wykonywania tego rodzaju usług.
- 10) TUZ TUW przechowuje informacje i dokumenty, o których mowa w pkt. 6, do czasu upływu terminu przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia.

§ 3

Niniejszy Aneks został zatwierdzony Uchwałą Zarządu TUZ TUW Nr U/121/2015 z dnia 29 grudnia 2015 roku i ma zastosowanie do umów zawieranych od dnia 1 stycznia 2016 roku.

Andrzej Liminowicz
Wiceprezes Zarządu TUZ TUW

Elżbieta Chojnowska
Członek Zarządu TUZ TUW

Aneks nr 5

do Ogólnych warunków ubezpieczenia prac budowlano – montażowych zatwierdzonych Uchwałą Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” nr RN/31/2006 z dnia 12 września 2006 r.

§ 1

W ogólnych warunkach ubezpieczenia prac budowlano – montażowych, w § 1 po ust. 6 dodaje się ust. 7 i 8 w brzmieniu:

- „7. Spór między Klientem a TUZ TUW może być zakończony w drodze pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między Klientem a TUZ TUW, prowadzonego przez Rzecznika Finansowego: adres strony internetowej Rzecznika Finansowego: www.rf.gov.pl.
8. Przez Klienta, o którym mowa w ust. 7, rozumie się:
- 1) konsumenta - osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową,
  - 2) przedsiębiorcę - osobę fizyczną, osobę prawną i jednostką organizacyjną, o której mowa w art. 331 § 1 kodeksu cywilnego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową, będącego ubezpieczającym, ubezpieczonym,
  - 3) uposażonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.”

§ 2

Niniejszy Aneks został zatwierdzony Uchwałą Zarządu TUZ TUW nr U/8/2017 z dnia 4 stycznia 2017 r. i ma zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 10.01.2017 r.

Piotr Zadrożny
Prezes Zarządu

Radosław Różański
Członek Zarządu

Aneks nr 6

do Ogólnych warunków ubezpieczenia prac budowlano – montażowych zatwierdzonych Uchwałą Rady Nadzorczej Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” nr RN/31/2006 z dnia 12 września 2006 r.

§ 1

1. W ogólnych warunkach ubezpieczenia prac budowlano – montażowych, zwanych dalej OWU, wprowadza się następujące zmiany:

1) użyty w OWU skrót „TUW „TUZ” zastępuje się skrótem „TUZ TUW”;

2) w § 15 ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) umyślnego działania lub zaniechania Ubezpieczającego; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie się nie należy, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;”;

3) w § 16 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. TUZ TUW nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem postanowień ust. 4-5 nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 4-5 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że zdarzenie przewidziane umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.”;

4) w § 17:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Na wniosek Ubezpieczającego składka może zostać rozłożona na raty.”;

b) uchyla się ust. 5;

c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W razie odstąpienia od umowy należy się TUZ TUW składka za czas trwania umowy ubezpieczenia.”;

5) w § 18 uchyla się ust. 11 i 12;

6) w § 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nie przechodzi na TUZ TUW roszczenie Ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.”;

7) w § 23 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ubezpieczający jest zobowiązany informować TUZ TUW o jakichkolwiek zmianach adresu bądź siedziby.”.

2. W Aneksie nr 1 do ogólnych warunków ubezpieczenia zatwierdzonym Uchwałą Zarządu TUW „TUZ” nr U/50/2007z dnia 18 lipca 2007 roku w § 8 uchyla się ust. 6.

§ 2

Niniejszy Aneks został zatwierdzony Uchwałą Zarządu TUZ TUW nr U/30/2017 z dnia 25 stycznia 2017 r. i ma zastosowanie do umów zawieranych od dnia 01.03.2017 r.

Piotr Zadrożny
Prezes Zarządu

Radosław Różański
Członek Zarządu